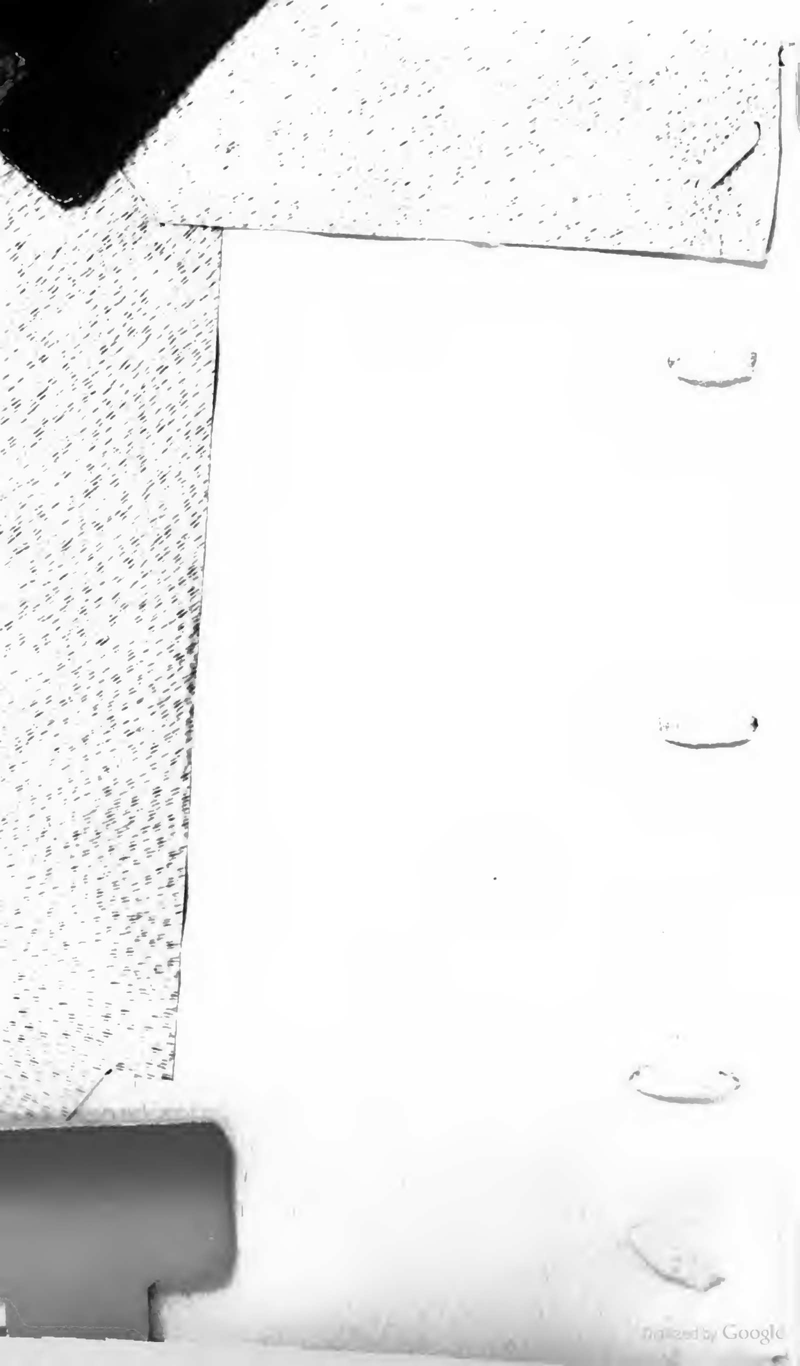
ADRIANI TURNEBI PHILOSOPHIÆ ET GRÆCARUM LITERARUM...

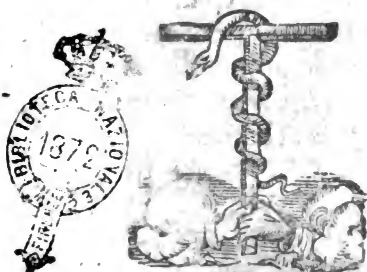
Adrien Turnèbe

ADRIANI TVRNEBI PHILOSOPHIÆ ET GRÆCArum literarum professoris Regij Poëmata.

AD C. V. ACHILLEM HARlæum Senatus Parisiensis Præsidem.

PARISIIS,

Apud Martinum Iuuenem, via S. Io. Lateranensis ad insigne Serpentis.

1580.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

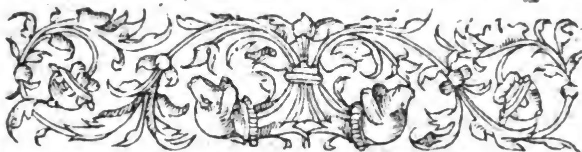
EXTRAIT DV PRIVILEGE

IL est permis à Martin le Ieune, libraire & imprimeur en l'vniuersité de Paris, d'imprimer ou faire imprimer vn liure intitulé, *Adriani Turnebi Philosophiæ & Græcarum literarum Professoris Regij Poëmata.* Defendant à toutes personnes, de quelque estat qualité ou conditiõ qu'elles soiēt, de n'imprimer ou faire imprimer, vẽdre ne distribuer, autres que ceux que ledit le Ieune aura imprimé ou faict imprimer, pendant le temps & terme de six ans finis & accomplis, à conter du iour & date que ledit liure sera paracheué d'imprimer sur les peines arbitraires contenues aux lettres de priuilege. Donné à Blois le 15. de Feburier 1571.

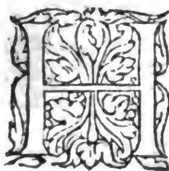
PAR LE ROY

Maistre Iean du Bourg maistre des requestes ordinaire de son hostel present.

Signé Langlois.

C. V. ACHILLI HARLAEO BELLOMONTANO SENAtus Parisiensis Præsidi sanctiorisque Prætorij Consiliario OTHO TVRNEBVS Adr.F.

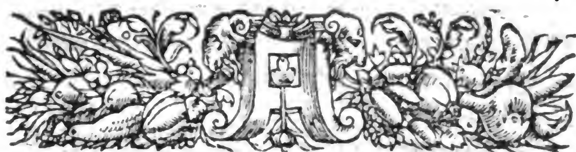

ARLÆE, Ausonijs amate Musis
Et Graijs, decus ordinis togati:
Qui Pictonibus exulem Andibúsque
Astræam reuocasti ab arce cœli,
Quo te munere prosequar, salutem
Quo versu reduci tibi precabor?
Nam nefas puto regia hæc adire
Tui limina, munere absque, templi,
Vt mos gentibus extitit quibusdam.
Hunc Persæ coluêre nempe morem,
Nec regem vacui suum solebant
Salutare: mihi at nihil quod, istis
Qui te regibus antepono, donem.
Sed nec susciperes, eámque ferrem
Quam abs te sæpe rei ferunt repulsam.
Dum te munere sordibúsque tentant

Expugnare, malámque ferre litem.
Atqui te similem Ioui supremo
Omnes ore quidem fatentur vno,
Qui dono & prece supplici mouetur:
Sed surda est tibi gratiæ & fauori
Auris, sed nec habes manus auaras,
Et sic munera respuis reorum
Vt vnus videare de Senatu,
Gens quem Ægyptia pinxit in tabella
Abscisis manibus, seuera iura
Reddentem populis bonis malisque.
Maiorem hòc Ioue nempe te esse duco:
Et quo rarior, hócque maior ista
Virtus est tua: nec peculiaris
Quanuis sit tibi, totus at Senatus
Virtutem colat hanc Parisiensis,
Paucorum in domibus tamen moratur.
Quid nunc ergò tibi offero molestus?
Quod nulli licet, hoc mihi licere
Credam vni potius? tuæque legi
Huic fraudem faciam bonæ atque sanctæ?
Sed peccem potius, piacularem
Et me ipsum faciam; vt meum profanus
Hoc munus tibi dedicem sacrémque.
Nec munus tamen hoc meum, at parentis
Qui te suspiciebat, Adriani.
Atque hoc nomine tutior, Catone
Te quanuis rigido seueriorem
Inuisam, atque tuos sacros penates

Impor-

Importunus adibo, dexteramque
Istis carminibus tuam occupabo.
Gaudes carminibus, tibique semper
Dice, & Pieridum chorus sororum
Ipse & Delius aßident frequentes:
Nec te dignior vllus est, parentis
Cui donem hunc lepidum nouum libellum.

ADRIANI TVRNEBI PANEGYRICVS DE CALISIO CAPTO.

ERTVS inoffensæ vitæ cùm ducitur ordo,
Nec titubata tenor constans vestigia ponit,
Aduersis nec læta labant, rubigine virtus
Obduci solet, atque situ squallente notari,
Perpetuis torpere bonis & hebescere sueta:
Ast vbi lætorum seriem transuersa repentè
Interrumpit atrox sæuo fortuna tumultu,
Se virtus animosa mouet, segnémque veternum
Excutit, & terso tandem splendere nitore
Incipit, & vera sese ostentare figura:
Exuit & senium, viridem reparátque iuuentam,
Anguis vti primo posuit qui vere senectam:
Insultúsque graues euincit sortis iniquæ.
Ista sub inuicto latitat quæ pectore virtus
Bellipotens ERRICE tuo, quo clarior esset
Elicienda fuit damnis, vt saucia toto
Conatu connixa, ferox assurgeret omnes
Protinus in vires, armisque vt frangeret hostem.

Vidimus infando percußis vulnere Francis,
Dißimulare metum proceres,& fingere vultum
Non potuisse,suo signare sed ore pauorem.
Consternata vijs totis diffisa saluti
Agmina communi,conspeximus vrbe migrare.
Iustitio indicto puteal sanctúmque tribunal
Vidimus orbatum turba caruiße togata.
Aduentare hostes,lituósque sonare canebat
Indulgens falsis tanto in discrimine rumor.
Aspera quis verum non vltra finxit:& illis
Prona fides vltra solitum fuit? auctor haberi
Is verius meruit,quisquis teterrima dixit.
His tua non deiecta gradu, rex maxime,virtus
Inconcussa locum tenuit,séque omnia contra
Intulit obnixis animis & pectore firmo.
Hosti tunc acies intus,tunc bella coquebas:
Ingentésque iræ tua tum præcordia flammas
Intus anhelabant,maioráque cœpta parabant:
Lætitiámque breuem diuturnáque damna mouebas
Hostibus. Annus abit funesta strage cruentus:
Æquior at proprijs aperit tibi tempora fastis
Ianus,& in votum clades conuertit acerbas.
Crimen & inuidiam,meliori deeße,putauit:
Nec cœptis fauisse tuis,fouisséque partes,
Dum nihil infractum bella instaurare tuetur.
In longum nec spem mittit,nec pendula torquet
Corda mora:matura tibi sed sistit opima
Præmia,quæ cupijt primis conferre calendis:
Nec fecisse piget,meritum nec luce dedisse,

Romu-

Romuleos trabeæ solita quæ tollere fasces.
Attamen istius pars anni vt nulla vacaret,
Occupat auspicijs ipsis vt inauguret eius
Prima rudimenta, atque vt Francæ consecret aulæ.
Oceani segnes è gurgite purus Eoo
Extulit annus equos brumali sidere vernus,
Et sudum ostendens alieno mense serenum.
Prodierant pigris hibernis agmina tota,
Crispáque per patulas vndabant signa nouales:
Clara dies hilarat penitus Mauortia corda.
Imbuat vt miles nascentis protinus anni
Primitias virtute parat: tua Visius ausa
Concipit ERRICE, & tua fortia iussa capessit,
Atque agmen rapit, vt quid proxima spōdeat æstas,
Tum proludat hyems, spémq; hostibus auferat omnẽ,
Indicátque metum, diroque sub omine mergat.
Est locus extremis quâ sunt confinia terris
Picardi & Flandri, Thetis quâ reflua ponti
Ambiguis vel inundat aquis, vel nudat arenas:
Et controuerso toties quæ limite cedit,
Vindicat alternis, séque in sua iura reponit:
Calisium haud priscis notum dixêre minores.
Hîc angusta freti dirimunt discrimina Belgas,
Anglorúmque latus, medijs quà diuidit oras
Interfusus aquis pontus, compendia nautis
Traiectus monstrat breuis, & commercia mundi
Citro vltro iungit, strictas & plurima fauces
Mercibus Hesperijs onerata carina pererrat.
Terreus hic olim campus, dum præpete cursu

Iccius

Iccius aduersæ transmittit carbasa terræ
Portus, & ad reduces exporrigit ora fasellos:
Dúmque sinu Gessoriacum penetrare reducto
Longius, immissum penitus salis alluit æquor:
Nunc caua cæruleo quâ gurgite sæpe tenebat
Pinus iter, sulcos infindit durus arator,
Exercétque solum, glaucis regnatáque diuis
Possidet arua Ceres, campi quáque ante natabant,
Turrita Audomarum muri cinxêre corona.
Calisij sedem post optauêre coloni,
Et legêre locum laribus: tum paupere cultu,
Et temerè extructis, rudibúsque mapalibus illum
Insedêre, casisque & agresti culmine vicum.
Anglos dein veritus pinnis atque aggere firmat
Francus, & æquoreo voluit confidere claustro.
Proh pudor, obscenum posthac incesta maritum
Vxor Aquitanis dotalibus inuehit aruis,
Et te Picto dicat, propriúmque adiudicat Anglo:
Collidítque domos, iuratáque bella quietis
Inspirat populis, regum communis Erinnys.
Non sic Tartareis Alecto emissa cauernis
Armaret gentes odijs & bella cieret.
Anglum etiam proauita mouet Normania: namque
Eiectum grauiter Franci se vindicis armis
Patronique dolet: potiorem iactat iniquo
Assertore pium tam longa sanguinis esse
Hæredem serie, repetítque à stemmate iura.
Ille etiam Francæ cupit aspirare tiaræ:
Testatúrque genus maternum humanáque iura.

Pollu-

Pollutam queritúrque fidem, legémque tuetur
Francus, lanificis quæ dextris regia sceptra
Abnegat, & molli vetat clanguescere sexu.
Calisium hinc longa capit obsidione, suóque
Fertilis vber agri Normana noualia Saxo
Adijcit imperio: solio tunc imminet vltro:
Et coniurato Burgundi marte iuuatur,
Burgundi, qui patricia tum cæde cruentus,
Proditor ad seros commissa luenda nepotes
Transtulit, & cæde hac & proditione profanus.
Carolus vt tantam videt impendere ruinam,
Has disiungit opes, Burgundáque fœdera sancit.
Virginis hinc Anglos ductu (mirabile dictu)
Normani depellit ouans & Vasconis agro.
Hæsit in extrema celebris victoria meta,
Calisium tentare timet. Tu causa timoris
Angle, quòd vndenos sese repararat in orbes
Luna prius, posses illa quàm sede potiri.
Cinxerat & vallo Burgundus & aggere frustra.
Ista ERRICE tibi prouincia dura relicta est.
Hanc tamen hiberni cùm pulsant æquora Cori,
(Auspice temperies sed numine verna refulsit)
Cùm nemorosa feras villoso tergore produnt
Frigoribus sua lustra, mari dum nauita cedit,
Rura gelu dum claudit hyems, dum segnis arator,
Omnia naturæ dum fœdere bella quiescunt,
Luce vrbem decima recipis fœlicibus armis,
Quam vix vndecimo mense expugnauerat hostis:
Luciferos nec tot numerat tua laurea fœlix,

Hostica

Hostica quot lunas prior imputat: & tamen illum
Munierat natura locum, manus arte Cyclopum
Obuallarat, & à terris abstraxerat æquor
Immissum feruente lacu: sed & alueus æstu
Illabente maris, pleno se gurgite tollit.
Qualiter Euboicis exundat littus in oris,
Cùm tumet Euripus reuocatis concitus vndis:
Cúmque annus rapidi sentit momenta leonis,
Nilus vt æstiua se mole superijcit aruis.
Censeres terris Neptuni auulsa tridente,
Cæruleis transmissa vadis fundamina cingi,
Vrbem telluri limes nisi iungeret arctus.
Hunc scopulum quis quæso capi sponsore putaret
Posse Deo? certúsque fidem quisnam auctor haberet?
Expugnare duces tibi, quorum nota Gradiui
Militia est virtus, ERRICE necesse, priusquam
Vrbem oppugnares, multis fuit vsque diebus.
Tendebant contra, quódque haud promitteret æstas,
Credere nolebant hyemis glacialibus auris,
Quæ fouet obsessos obsessoresque fatigat.
Cæsareis fortuna fauens conatibus, vrbis
Mediomatricum deprensa est mœnibus, ac se
Inclementi hyemis tum tempestate repulsam,
Indulgere suo nequicquam sensit alumno.
Ille suas afflixit opes, dum prouocat amens
Concretam glaciem, nimbósque niuésque lacessit.
Is sapit, hostili quem facta pericula damno
Erudiunt. ERRICVS ad hæc, se fidere cœptis,
Augurióque animi quodam se impellier inquit.

Dege-

Degenerem se scire hostem, quem effœminet illa,
Qua regitur malè fortis anus, tristisque Megara,
Supplicijs quæ sæua suos immanibus olim
Fregit, & ingenitæ quod erat virtutis ademit:
Summáque decussit tondente papauera ferro:
Exilijs vel dira solum mutare coëgit.
Fœmineæ reliquum quod sese emancipet aulæ,
Vulgus iners, vilésque animæ, cædique paratæ,
Ceu pecudes, conferre manum & pugnare perosæ.
Quos proaui vicêre mei ductrice puella,
Hos ego rugosa vetula regnante timerem?
Ille gynæceo pensisque assuetus Iberus,
Delicijs qui totus hebet luxúque liquescit,
Faxo sua mihi cum Cleopatra Antonius amens
Expendat pœnas, & supplex arma recondat.
Ille leui afflatu fortunæ, credo, beatum
Se putat esse, tamen sit ei victoria faxo,
Non minus ac coniux sterilis, quo pendat eadem
Coniugium & palmam trutina, nec speret vtrinque.
Carolus asseruit qui victo Saxone Francum,
Saxona Burgundúmque iugo disiunxit amico:
At me rapta iuuant geminato ex hoste trophæa:
Coniunxisse placet, semel vt defungier vno
Marte mihi, & gemino liceat clarere triumpho.
Frigore nec moueor: medijs Aquilonibus Alpes
Gentibus innumeris stipatus & agmine Pœnus
Annibal immenso, superauit, & obuia rupit.
Tunc passa est natura iugum, celsóque minantes
Cœlo submisit scopulos & iura recepit:

Atque

Atque insessa hominum statione cacumina vidit
Ardua, pennigeris volucrum vix peruia seclis.
Quem populum terris imponere fata parabant,
Concussit labor ille ducis, populique ferocis
Pulsa loco est virtus, stratique cadauere campi.
Lydia Achæmenio sunt subdita regna tyranno,
Frigoribus dum sæuit hyems. non ipse serenos
Alcyonum despero dies, quibus æquora mulcet
Iuppiter, egelido cœlúmque tepore relaxat.
Nec nostros prohibere leue ac reparabile damnum
Successus valet: offenso illi quippe tenore
Fortius insurgent maiori mole coorti:
Amnis vti rapido qui creuit plurimus imbri,
Obice sistit iter, mox eluctatur inertes,
Perrumpítque moras, secúmque in prona volutat
Quicquid obest victor, cursúque citacior exit.
Acrior est virtus quam suscitat ira dolórque:
Irritata venit, quæ morsu saucia damni
Angitur, & quærit collectis viribus hostem.
Quare agite, & rapto, potitur quo perfidus Anglus,
Ceu spoliúmque ostentat, & hac ceu vindice gleba,
Mancipij esse sui contendit Francica sceptra,
Vos hostem spoliate duces, actósque profundo
Reddite iam toto diuisos orbe Britannos.
Maxime Francigenûm cœlestia, Visus inquit,
Cuius in arbitrio sunt lilia, terror Iberi,
Saxonis horror, amor patriæ, cui cedet iniqua
Sortis acerba manus, se purgabítque nocentem.
Quòd tua deseruit, diuersáque castra secuta est:

En

En ego, quæ mandas, præsto sum vt iussa capessam
Auspice te, diuósque tuos mihi dante secundos,
Aspera militia haud fuerit, non si agmine celsas
Ipse remetiri cogis brumalibus Alpes
Frigoribus, trepidámque armis obsidere rursus
Italiam: si regna iubes in Daunia bellum,
Seruiet hæc deuota manus: fœlicibus armis
Quæ sceptris adiuncta tuis regna illa dedisset:
Ni temerata fides illic, pollutáque turpi
Fœdera sancta forent caupona, & perfidus hospes.
Æquato velut ancipites examine lances,
Inclinasset eam in partem, propensius vnde
Auri pondus erat: nam dum serit ille morarum
Innectítque dolos, dúmque insidiosa susurrat
Discidij commenta, fidem & disiungit amicam.
Inspirátque odium, & socialia distrahit arma.
De manibus fortuna meis elapsa recessit.
Nec tamen interea campo se comminus hostis
Opposuit, clausúsque suis in mœnibus hæsit:
Degeneres veluti fouêre cubilia siluis,
Et latuêre feræ. Nunc quæ mihi præcipis, illa
Exequar, extorrem trans & mare Saxona mittam:
Victorem & te Calisio præstabo recepto.
Tempus erat, quo bruma rigens graue frigus anhelat,
Threiciúsque solum Boreas atque asperat undas,
Et quo constrictis durescunt flumina crustis,
Calcantúrque rotis, insultantúrque pedum vi,
Congerie quo ligna focis coniecta cremantur,
Et vix horrentem defendimus aëra tectis:

Sed

Sed simul ac campis crispi fulsêre dracones,
Et legio egressa est, quæ milite cingeret vrbem:
Ipsa repens desæuit hyems, frigúsque remittit,
Vernáque temperies non sueto sidere ridet.
Ille sator rerum reducem qui temperat annum,
Qui nouat æstates, reuocat qui verna serena,
Qui rigidas hyemes, autumnum quique nocentem
Certa lege refert, mutauit fœdera rerum,
Atque vices, properata tibi qui verna reduxit
Tempora, & ante diem brumalia frigora soluit.
Hunc cœptis fauisse tuis non vlla fuisset
Æstatis tam certa fides, nec signa dedisset
Tam manifesta tuis, rigidas quàm quando pruinas
Corpore semifero semper Capricornus anhelans,
Lenior incubuit terris, aurásque niuales
Discussit, lætúmque afflauit veris honorem.
Augurijs alijs quid opus? præsagia diuûm
Quænam alia explorare cupis mage fida fauentum?
An defixa polo solis rota clara, diémque
Longius extendens, stantésque experta iugales,
Certiùs affirmet rex numina rebus adesse
Fausta tuis? horrenda gelu tibi bruma remisso
Ecce tepet, sternítque tuæ placida æquora classi:
Et venit ad partes vltro, inuitátque morantes:
Frigora dedidicit tempestatésque remouit:
Non tam præsentes potuisses noscere diuos,
Commoda legisses si tempora: militat æther
Auspicijs ERRICE tuis, mundíque sequuntur
Ipsa elementa deos, & coniurata fauorem

Commo-

Commodat insolito moles operosa sereno.
Hæc animos hosti frangunt: tibi cernit amicos
Quos timet aduersos diuos: & sperat iniquos,
Quos æquos videt esse tibi: præiudicat annum
In reliquum tam mitis hyems decurrere votis
Tempora grata tuis. si quid tentauerit hostis,
Obruet aut pelago naues nimbosus Orion,
Aut hærebit iners legio pluuialibus hœdis:
Signa mouere loco nec erit, nec vellere plantam:
Ænea voluenti nec agetur machina curru.
At legio pugnam, cœli defessa procella,
Si tentet, tibi terga dabit cædenda, necique
Marte tuo data sternet agros, & clade notabit
Profligata locum, serísque nepotibus edet.
Visius, vt iusti, crebris stationibus vrbem
Obsidet, Euripi quáque vnda reciproca cingit
Arcem, tormentis murísque atque aggere firmam,
Verbere crebra quatit: tum rauca tonitrua vicit
Murales torquens immani pondere glandes
Machina: fulminea non sic se lampade vecors
Salmoneus iactauit ouans, talémque fragorem
Non dedit, æthereos quando affectauit honores.
Ilicet ingenti muri patuêre ruina.
Corripiunt aditum duo mox fortissima belli
Robora, restantem cupidi expugnare cohortem,
Strozius, Aumalúsque: loco mox pellitur Anglus:
Cedit & arce: manu qui si contenderet hilum,
Mox maris illapsus vel nostros mergeret æstus:
Aut intercœptos diuisósque obice ponti,

B Hosti

Hosti mactandos miseranda morte dedisset.
Temporis hoc de te breue decernebat & hoste
Momentum: articulo hoc victor victúsque dabatur.
Propugnasset enim aduersa pro parte tumescens
Pontus, & euersa labem sarcire ruina
Impressa fossa licuisset & aggere iacto:
Spes & adempta foret potiundæ funditus vrbis,
Si qua animo virtus Anglo robúrque fuisset.
Hora sextantem qui si durasset in hostem
Vicerat: aduersum sed enim duo fulmina Martis
Strozius, Aumalúsque loco pepulêre feroces,
Arcéque præcipitem exturbāt, fundúntque fugántq;
Postmodo flagitij tanti sed pœnitet Anglum,
Præsidiúmque, animis pelagi feruore receptis,
Distractum medijs interlabentibus vndis
A castris, tentare parat, pugnámque lacessit.
Merserat Oceano rutilum nox humida solem:
Sublustri sed clara polo Diana micabat:
Illa acies sæui mutata sorte pericli,
Sublimi è specula cœli concurrere cernit:
Qualis Olympiaca sedet olim in gymnade iudex,
Solemnes referunt sacra cùm quinquennia ludos.
Qui prius obsessi fuerant, obsidere certant.
Sed potior Francus quæsita laude locóque:
Anglus at inferior concessa laude locóque.
Saxone Franci animos attollit adorea pulso:
Attamen irritant nihilominus acriter Anglum,
Natíque, vxorésque, larésque, aræque, focique,
Atque abolere parat deserta dedecus arcis.

Illam

Illam multa viri per noctem fortia miscent
Vulnera:tormentis volucris pila nulla quiescit:
Non validis excussa toris lethalis arundo,
Liuida Tartareo non glans explosa boatu,
Non tela aut ignes cessant,non mucro coruscus.
Plura refers tamen Angle loco congressus iniquo
Vulnera,Francorúmque tui sub Marte manipli
Multa cæde cadunt,vultúmque auertis ab hoste.
Interea prodit tenebris Aurora fugatis,
Albescítque dies,refugúsque relabitur æstus.
Tum verò haud dextra Saxo defendere fisus
Vrbem,velatis manibus,modò viuere pactus,
Omnia Visiadæ diuina humanáque dedit.
Regina vt captam mox nuntius attulit vrbem,
Regalem lacerauit amictum,& pectora planxit,
Perdita,damnauitque diem,vescique negauit,
Et cœtum auersata hominum penetrale petiuit
Multa gemens,diro peregrinas omine thedas
Execrans,pepigit quas nobilitatis iniquis
Infestisque animis plebis,tum perfida misso
Iuratum violasse dolens interprete belli
Fœdus,& Hispanis interuenisse periclis.
Hìc furias malè sana vocat,quibus acta duellum
Indixit:vocat & Bellonam,Erebúmque,Chaósque
Ingeminat, miseram cupiens abrumpere vitam.
Tres illam perhibent secretam ex ordine luces,
Et totidem noctes potu caruisse cibóque:
Ieiunis quarta vix faucibus admouet escas
Luce:quod at vitæ reliquum est exhauriat,optat.

Nobilitas plebésque & sontem deuouet Orco:
Quæ rupto infaustum contraxit fœdere bellum,
Exteráque indigenis spretis connubia legit,
Regia vt Hispanis enuberet Anglica sceptris,
Contempta gente externo transcripta colono.
Sæpius ista fremunt: paulatim gliscere cruda
Seditio, & sæuire animis ignobile vulgus,
Atque orbes glomerare, odiique accendere causas.
Regibus & multis cæsis gens illa cruenta:
Principis & superis consueuit morte litare,
Publica in exitium conuertens damna potentum.
Dedendam esse neci clamant, eiúsque piandam
Interitu cladem: hîc quorum scelerata propinquos
Sustulerat, stimulos addunt, acuúntque furorem.
Dij facerent vnâ caderent vt compare plaga,
Coniugio iuncti rex & regina sinistro:
Fœmineus ferrum cruor haud satis imbuet: ille
Accedat iugulus, quo fœmina capta nocens est,
Ad bellúmque impulsa: caput luat illud Iberi,
Quod patrauit opus: si non pote, fœmina saltem
Calisio inferias funesto sanguine mittat.
Qua Diuos ERRICE tibi pietate secundos
Tam meruisse potes, faciles vt vota quod vltra est,
Donent? Calisium sat erat tibi Marte receptum:
Hoc cumulant meritum Anglorum ciuilibus armis,
Et reginæ odio, Burgundum & fœdere rupto
Exarmant, pronum vinci miniméque rebellem,
Consociet nisi castra, suo tueatur & auro
Anglus, qui socijs abscedet protinus armis.

Euen-

Euentura loquor, firmabunt omina Diui.
Fortè nouis ingens animi successibus Astur,
Prospera cui lætos tulerant æstiua triumphos,
Inferiora Dijs vt non sentiret, & vltro
Stellanti iaceret maledicta minantia cœlo,
Ocia fallebat lusu, Francósque proteruis
Vsque iocis amens lacerabat, & vsque rogabat
Nónne pruinosis gelidóque sub ætheris axe
Hibernis positis algeret Francus? & eius
Stiria in impexis duresceret horrida barbis?
Quém vapor æstiuus, duraque offensio pugnæ
Percalefecisset, glacies nónne vreret æquè?
Quanquam tum insolito vernabat sidere cœlum.
Is simul ac captam, dum luderet, audijt vrbem,
Perculsus stupuit, gelidúsque per ima cucurrit
Ossa tremor, steterúntq; comæ & vox faucibus hæsit.
Dein ad se vt redijt, disiecit ludicra, & ægro
Pectore crebra gemens mœstus suspiria duxit:
Et singultanti querulam vocem edidit ore.
Armis men' positis deprensum & milite misso,
Improba destituis fortuna atque obijcis hosti?
Siccine de manibus nostris elapsa repentè est
Laurea? sic Francum nec belli incommoda frangunt,
Sæua nec horrentis remorantur frigora brumæ?
Méque hyemémque pari traductos ille triumpho
Victor aget: non ex facili certamine laudem,
Non æquo petit ille iugo, qui tempora victus,
Victorémque parat communi clade notare:
Hisque triumphatis memori se tradere famæ.

 Saxo-

Saxonibus quid dico, mea quid dico Britanna?
Quos ego composita fœlices antè quiete,
Inuitos placidam temerando rumpere pacem,
Iure profanato & diuûm pietate coëgi?
Ista manet merces illos queis chara fuêre
Commoda nostra magis, quàm sanctum fásq; bonúmq;?
Relligio nostris queis vilior vsibus? ecquem
Inueniam posthac facili qui peieret auso,
Imputet atque mihi violata pignora dextra?
Iamiam perfidia Parmensem pœnitet acta,
Venit in Hesperiam si prapete fama volatu,
Talia qua pernix momento remige penna,
Nuntiat Aurora populis, solísque cadentis
Qui Maura stridere globum nugantur in vnda:
Nec paria euentis narrat, sed guttura mille
Soluit, & in maius damna omnia semper acerbat.
Et si vix poterit lingua superare loquaci
Dedecus acceptum, & capta infortunia sedis.
Hac pelago imponit frænos, hac cærula Nerei
Regia, ceratas cui fas parere carinas.
Imminet hac Flandro, in ceruice & faucibus vrget.
Hac diti exuuijs raptis ex hoste superba,
Primitijs delubra Deûm ditabit opimis,
Curuabitque tholos, ædésque relinquet inanes
Quæstori, & nostri minuet compendia fisci:
Auertétque tuas lembis Anterpia merces,
Prædatrixque auidi dirimet commercia mundi:
Threicio ceu qui metatus littore sedem,
Angustum bouis accoluit de nomine pontum.

Huc

Huc & ab Hesperio qui sueti & cardine Eoo
Tendere nauigijs, sistent iter, atque quiescet
Orbis opes solitus Flandris portare cataplus.
Nec mihi consultum est exhausto sumptibus, vnde
Pugnaces reparare manus ad prælia possim,
Venalésque tuas Teuto conducere dextras.
Gens conducta meres aduersis hospita castris:
Quæque gerunt alij pia, tu ciuilia bella
Sola facis, ferrúmque in ciuis viscera condis:
Dúmque alijs vincis, tibi vinceris: atque iuuentus,
Quæ melius sancta pro relligione periret,
Lucro animam impendit, pretioq; paciscitur hostem,
Testatúrque hominum nunquam se deesse furori:
Ausa pharetrato non comminus ire tyranno:
Virque in Christicolas, in Turcam fœmina pugnat.
Hæc ille immani consumptus corda dolore:
At parte ex alia, festis gaudere choreis
Francorum populus, vittis innectere diuos,
Et celebrare Deûm delubra, & limina fronde
Spargere, & in cunctis ignes accendere vicis:
Lætitiámque agitare epulis cantúque iocóque.
Tum de te, Visi, quis non est grata locutus?
Burgundum quoties equitem memorare iuuabat,
Præcipiti dare terga fuga turmalibus alis
Antè coëgisses: Metis sub mœnibus vtque
Ipse triumphalem fregisses Cæsaris axem.
Tu formidatum mundo vincique negatum
Posse caput primus superas: tu frangis equestres
Victor scloporum cuneos ad Rentia castra:

Te Belgæ timuêre truces, te fortis Iberus:
Te propè Cæsarea fugit statione relicta
Carolus; vt trepidas vidit nutare cohortes.
Tu quoque in Hesperiã magnam non agmine magno
Per medios hostes penetras, & salua reportas
Signa domum, iusto luctatus cum hoste, tuique
Cum capitis caupone, fidem qui prodidit auro
Perfidus, & socium nudauit milite pacto.
Nunc etiam extrema restantem in calce Britannũ
Littorei Belgæ, maiorúmque ora notantem,
Stigmáq; inurentẽ, atq; vt compede regna prementẽ
Gallica, dux victum trans æquora glauca remittis
Impingísque vadis patriæ. nunc naufragus Anglus
Eiectúsque misérque suæ est illisus arenæ:
Qui vasti à nobis aberit discrimine ponti.
Præclarè fines, Visi, regis arbiter æquus.
Sæpius hæc iterant, satias nec carminis vlla.
Nec fratrem, cui purpureo velata galero
Tempora, prætereunt hilares, patriámque beatam
Esse pari fratrum celebrant, quorum arma tubásque
Alter obit, victor patriæ decus atque reportat:
Consilijs vsúque togæ præstantior alter
E R R I C I releuat curas, & corde capaci
Sufficit & Musis, & rerum sustinet actus,
Partitúmque vigil tempus dispensat vtrisque.
Squallida barbarico nec sæcula nostra veterno
Esse sinit, castas nec mendicare Camœnas.
Visius hinc pergit, raptóque citatius omni
Agmine, turritas ingenti mole Vinarum

Arces

Arces circundat pluteis, & verbere multo
Tormentorum, apices pinnasque & mœnia peßum
Deijcit, aggestúmque solo mox æquat aceruum
Iunctus erat muro qui terreus, hinc tuba cantu
Signa dat, atque acrem ciet ad certamina pubem.
Primus ibi ante omnes iuuenum comitante caterua,
Infers Andellote gradum, atque inuadis in hostem:
Et comes accedit Memorantius inclytus, ambo
Fœlices, si non desideret iste parentem,
Tu fratrem, indignos duri quos alea Martis
Importuna fero captiuos traderet hosti.
Hos rapidus Rhodanus, vitreis hos Sequana lymphis,
Hos liquidus Ligeris, flerunt hos marmora ponti.
Mox ruit his ducibus tanto impete feruida pubes,
Quantus Hyperboreis Aquilo prolapsus ab antris,
Incumbit pelago campisque natantibus instat,
Et possessa alijs sibi vindicat æquora ventis:
Quáque dedit sonitum, maria inclinata propellit.
Non hostes sufferre valent, metit efferus ensis
Saxonáque, Hispanúmque trucemque ad barbara Belgã.
Sternitur omnis humus, cereali vt mergite passim
Stratus ager, frugum expositis per rura maniplis.
Vnus vix tanto è numero tu Græe superstes.
Seruatum lucro quàm casum impendere ferro
Maluit, & prædam quàm miles inane cadauer
Optauit potius: tu saluus vindice nummo.
Ista bifrons expensa tulit tibi munera Ianus,
Atque tuis annum cœptis ERRICE sacrauit,
Qui te tam largæ donauit pignore strenæ.

Succes-

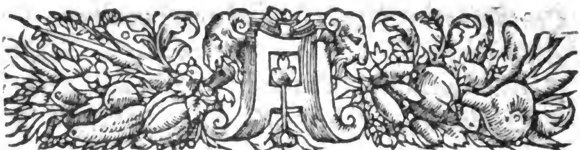
Successus vrgere tuos & adesse fauori
Cœlicolûm sis quæso memor: nunc hostis inermis
Militibus caret & nummis: occurrere Diuis
Quid lentus cessas fautoribus? ánne relinques,
Quos faustos precibus votis & emacibus antè
Optasses, fibra & pecudum censúque mereri?
Esse duces cupiunt, comes hos vt passibus æquis
Ipse sequare, vide. tibi si, dum sæua procella
In regnis grassata tuas euerteret vrbes,
Hanc aliquis Diuûm certo promitteret horam,
Credere vix posses: sed si tamen illa veniret
Hostis perniciem iurares: contigit illa:
Inijcienda manus, ne mox præteruolet: hostis
Ille tuus ducit dum segnia tempora victor,
Se vinci sensit lapsásque resurgere partes.
Funestæ Latio manarant sanguine Cannæ,
Et Pœni modios cumulauerat annulus auro:
Dum tamen ille sedet, dum cunctatúrque vocanti
Fortunæ præsto esse comes, Romámque iacentem
Respirare sinit, Diuûm irrita munera sensit.
Nam velut execto collo numerosior Hydra,
Multiplicata suis damnis, violentior hostem
Creuit in aduersum, decus illi & frondis honoræ
Eripuit, victrixque Dijs solennia soluit.
Imperium est mundi iuuenis Pellæus adeptus,
Dum victis instat, dúmque omni à parte timetur,
Creditur & tergis hærere fugacibus, & dum
Hostibus improuisus adest, nec nuntius illum
Aduentare ferit rumor, venisse sed hostis
Conspi-

Conſpicit oppreſſus, nec fidit ad arma vocare.
Bella Dionæus quoque fulminis otior alis
Cæſar, vt excuſſus Balearis verbere fundæ
Geſſit, vincendúſque mora, fuit impete victor.

DE PROVENTV POETARUM Caliſio capto

CALISIVM quidni poſſis Helicona vocare?
Quo capto vatum eſt tantus in vrbe chorus?
Quæ modo vix tacitis muſſabant tecta ſuſurris
Vndique cygnæo carmine pulſa ſonant.
Ipſe loqui poſſum qui vix ſermone ſoluto,
En conor certis nectere verba modis.
Si natura negat facit exultatio verſum
Péſque ſua nobis ſponte ſub ora ſubit.
Corue poëta canes, fiéſque poëtria pica,
Altera ſi laudem laurus honora ferat.
Hoc meritũ eſt ERRICE tuum, tua laurea linguã
Erudit, & verſus docta magiſtra venit.

EPI-

EPITHALAMIVM FRANCISCI VALESII ILLVSTRISS. Franciæ Delphini, & MARIAE STVARTAE sereniss. Scotorum reginæ.

ONIO Musæ lauitis quæ flumine crinem,
Auratáq; nitens testudine Delie Paan,
Huc hilares, huc ferte pedem, celebrate choreis
Carminibusque diem, domitis quo lætior Indis
Non fuit, optata sibi cùm Minoida theda
Euantes inter Satyros Nymphásque iugauit
Liber, & æthereis monumenta dicauit in oris:
Nec cùm placata Tirynthius antè nouerca,
Vina ministrantem thalamo sibi nexuit Heben:
Terrigenis nec cùm victis Saturnius olim
Iunonem sceptris sociam cœlestibus auxit.
Inferat huc lætum gressum matrona tonantis
Pronuba: quæque sacra sancis connubia flamma,
Adsis ô Erycina fauens, Hymenæus & adsit,
Et Iocus, atque Charis pellucida veste fluenti.
Tu quoque ab vndisono Nereu caput exere ponto
Cærulea indutus scutulata, Salacia præsto

Sit

Sit comes,& longis verrentes æquora caudis
Tritonésque,& Leucothoë,Inousque Palæmon,
Et senior Phorci chorus,éque Anthedone Glaucus.
Res agitur nam vestra.mari circunflua magno
Insula,quam medijs fundat Neptunus in vndis,
Nereïdi Scotæ regno possessa paterno,
Delphino dotalis erit mox Regia Franco:
Nereïs & vobis auctoribus apparat ipsa
Nubere,& auspicibus:qualis nec pulchra Dione,
Cæsia nec Pallas,nec erat Latonia Phœbe:
Marmorea nec fronte Dryas,nec candida Naïs:
Nulla nec in terris,in fluminibúsue sonoris
Par specie Nympha est,nec Hamadryas incola siluæ,
Nec formosa Napæa,nec hospita montis Oreas,
Quæ flauum tereti crinem modò colligit auro,
Nunc leuibus passum ventis diffundere donat.
Hæc gemmam superat,rutilum quæ diuidit aurũ:
Bacchatum hæc eadem superat formosa monile:
In varios & cùm se pingit terra colores,
Non tamẽ huic vllum florem quem comparet effert.
Nec verò Pario scalptum de marmore signum,
Non ebore expressum,fuluo non ære politum,
In tabula aut pictum manus emendatius edet.
An quæ magnanimum generauit mater Achillem,
Se Thetis huic æquet nitidis argentea plantis?
Ledæóne parem quæ concolor exijt ouo
Se ferat? Europam licet hæc Phrygiámque potentem,
Rapta decem duro bello colliserit annos?
An quæ Pisæam tabo maculauit arenam

Sangui-

Sanguinolenta nurus miserorum cæde procorum
Cuius emi thalamos ipsa bene morte putabant,
Tantalides socero rapuit quam denique victo
Auriga prodente rotas, axésque citatos?
Omnes hæc formas præstanti corpore & ore
Exuperat, Paride & pomum vel iudice ferret.
Hæc tereti filo, & procero corpore surgit
Primæuo sub flore: suo metitur & vltra
Virgo se matres modulo, suggestus & alti
Verticis humani capitis fastigia supra
Eminet, & quarti vix est in carcere lustri.
Huic decus & tantum speciosæ frontis honorem,
Inuidit Cytherea Venus, populatáque sæua
Diua lue, obscenit varis deformibus ora.
Sic quæ pellicibus nuptæ insidiantur auaris,
Quas forma plus posse dolent, medicata propinant,
Pocula, guttata lentigine stellio quæ tu
Inficis, vt vario signetur tergore vultus
Discolor, & maculis liuescant ora subortis.
Non tulit inuidiam Cypriæ tamen æmula Iuno
Non Pallas, rursum se pulchra in virgine vinci
Tuperatæ. nam quam possent opponere victæ
Victrici, magica malus hanc si fascinus arte
Deleret speciem, vel diro crimine morbus,
Liuida quem tacito cantasset murmure Cypris?
Illa superba suis tum formæ dotibus, atque
Imperiosa bonis, quanto molimine sese
In medium ferret? quanto subnixáque fastu
Calcaret superas fœdata virgine Diuas?

Vtraque

Vtraque cœlum igitur medica quos arte magistros
Indigetes habet atque deos prece supplice poscit
Auxilium, charæ morbique leuamen alumnæ.
Ilicet adueniunt, habilisque armaria cistæ
Expediunt, disclusa locis & pharmaca promunt,
Ambrosiæ succos, & odoriferam panaceam,
Nectar & æternum cum pæonia glycyside,
Phyllirides Chiron, Amythaoniusque Melampus,
Phœbus acersecomes, natúsque Coronide diuus
Phœbigena, & nati Podalirius atque Machaon
Phœbigenæ, Pæonque Deis gratissimus arte
Qui medica est, Coi nec abest reuerenda magistri
Canities, nec Pergamei pia cura Galeni.
Hi vultum emaculant, nitidæ decor ecce iuuentæ
Lætior effulget, lepidúsque est pristina supra
Mox formæ cumulatus honos, damnóque venustas
Vberior, Venus est nec dedignata iuuare,
Quam sic sollicito curari vidit Olympo:
Et dixit, primæ maneant te præmia formæ,
Maior vt est nostra tua virgo Britannia Cypro:
Turpe mihi nec erit iam post te ferre secundas,
Cœlicolûm quæ cura Deûm es, quam lucifer idem
In regnum misit, diásque in luminis oras.
Priuatæ nil sortis habes, obnoxia nulli
Vixisti, solióque rudem mox imbuit ortus.
Auspicióque pari decurrunt tempora vitæ,
Et regni momenta tui: quin coniuge fœlix,
Inque manum mox conuenies, partúque beata
Liligero sobolem primæuo in sanguine Franco

Sufficies

Sufficies, regésque parens sata regibus edes:
Perpetua nec sola dolens carpêre iuuenta,
Effœta sterilique nurus nuptura senecta,
Vicinam referens exacta ætate Britannam:
Qualis in Idæa mater Berecynthia silua,
Formosum deformis anus quæ deperit Atyn:
Et bijugo saltus peragrat subuecta leone,
Cœlitibus ridenda Deis & amore pudenda.
Corporis has & Sortis opes virtutibus æquat
Scota suis, superátque magis, si cogitet artes
Ingenuas, si virgineum quis rite pudorem,
Relligiosa piæ si quis sacraria mentis,
Pectoris & penetrale, animi sanctósque recessus:
Vt minimum fortuna bonum, faciésque putetur:
Vendicet & primas in ea sibi splendida virtus.
Hanc tener, & spacijs vitam primoribus orsus,
Fœlicis patris fortunatissimus hæres
Olim cùm seris regem pronepotibus auctum
Asseret ERRICVM nitidi plaga lucida cœli,
Connubio ducit stabili, diuumque virúmque
Ominibus plausúque fauor fremitúque secundus
Quod sequitur, cunctorũ animum & pertẽtat ouãtem
Lætitia, hanc gestu, vultúque, & voce fatentur.
Maturasse Deos tibi coniugialia iura
Crediderim, pulchra quàm primũ & prole parentẽ
Conspicerent. queis nanque negant dulcissima stirpis
Pignora, queis renuunt charos extollere natos
Hæ vel anus nubunt, vel anus his ducere suadent:
Præcipis hîc quantum, tanto est fœlicior istis

Iudi-

Iudicio FRANCISCE Deûm: genialia demũ
Fœdera ſunt, ſi quid generant. qui littora ponti
Arida bobus arat, ſteriles qui verſat arenas,
Irritus eſt vanuſque labor: ſunt irrita iuſti
Pacta thori, ſi progenies hinc nulla ſequatur.
Nube caua minus eſt Iunonis falſus adulter,
Connubio quàm ſunt iſti. dedit illa bimembres
Centauros, iſtud tenues vaneſcet in auras
Ludibrij ſpecie, aut fallacis imagine ſomni:
Fœdera nec populis nec regnis firma coibunt:
Et malè concordi rumpetur gratia nexu.
At duo perpetua conſtringes lege maritus
Sceptra: dies Francis Scotíſque hæc fœdera nunquam
Diſſoluet: conuexa polus dum ſidera paſcet
Durabunt. nineo ſic vellere Parca fidelis
Nunquam frangendum deduxit pollice filum.
Eſt generis tibi ſummus apex FRANCISCE, nec vllus
Se memorare parem, vel nobilitate priorem
Se iactare poteſt: aliorum clara propago
Ornari veſtræ ſe cenſet imagine ceræ
Mentitóque petit non rarò ſtemmate Franci
Ornamenta ſuo generi. nam hinc omnis origo
Nobilium, caput hinc, hinc fons ſcatet vſque perēnis
Diffluus in riuos. decus attamen ecce ſupremum
Nobilitas alio ſolio, fuluumque leonem
Liligero miſces in ſcuti vmbone vireto.
Hos tibi deſpondit thalamos pater optimus armis:
Hos tibi purpurea quem cauſia contegit vmbra,

Conciliauit: eos sed iunxit pronuba mater
Matronale decus, cuius stola longa virili
Æmula párque togæ quemuis virtutibus æquat.
Concipe iam tantis æquos successibus actus,
Atque animo metire virum, factísque parentem
Disce sequi, similes & nobis redde triumphos.
Is Belgis inferre manu lachrymabile bellum
Apparat, auditu iam territat arduus hostem:
Qui timidus veniámque petit, pacémque precatur,
Et vitta comptos prætendit supplice ramos.
Se meruisse malum scit, nec defendere posse:
Tanta virûm moles, tantum ruet agmen equorum,
Omnia quod latè vice turbinis atque procellæ
Proteret immani strage, inuoluétque ruina:
Nunc palmam eiurat, victusque paciscitur esse
Ante tubam, incerti nec ei placet alea Martis,
Pernicies Belgas ne certa à culmine sternat.
Immemor es nunquam simulatæ fraudis Ibere,
Nec vestri latuêre doli: trahis vsque morásque
Nectis, vt effugias ducendo tempora cladem,
Militis & spacio se frangat vt impetus acer:
Aut belli nunc furta paras, obrepis & astu.
Sed tua pellucet fraus improba: munus habebit
Connubiale patris partum fœlicibus armis
FRANCISCVS Belgas: tantundem & quærere natis
Exemplo patrio, doctúsque hoc pignore discet:
Insistétque viam ERRICI, atque illustria facta
Reddet, & inuictum volet æquiparare magistrum.

Eueni-

Euenient pòst ista: Deo nunc auspice festus
A nobis cantetur Hymen, genialis agatur
Iste dies, diro nec liuida lingua veneno
Obstrepat, obscœno nec murmure vulneret aures:
Litigiosa fori sileant vadimodia, prætor
Iuridicus cesset, latrare tribunal, & atram
Nunc versare reis vrnam quæsitor omittat.
Lætitiæ vacet iste dies: ferrugine cœlum
Detersa niteat, sudámque exporrigat æthram:
Et tacitis sublapsa vadis se flumina voluant:
Cõprimat æquor aquas, tumidis nec murmuret vndis:
Et rapidi ponant venti, lenique susurro
Mulceat angustæ Zephyrus sudantia turbæ
Agmina, quæ totis inhiant spectacula votis:
Commodet alma suum rerum natura fauorem:
Approbet & nitido fœdus geniale sereno.
Faxit & æthereos qui numine sustinet orbes,
Vt multis olim regnum voluentibus annis
Cum sene FRANCISCO senior pater istud habenis
Temperet, vt cœpit, iustis, atque augeat armis:
Semper & imperium Valesi domus inclyta seruet,
Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.

DE NOVA CAPTANDAE vtilitatis è literis ratione epiſtola, AD LEOQVERNVM.

EGO TIBI SALVTEM.

VOD quereris Leoquerne tuas algere Camœnas,
Nulla operoſorum quòd & emolumēta laborum,
Mucida quòd farris vix eſt mordere canini
Fruſta tibi, genuinus & eſt perſæpe quietus
Latranti ſtomacho, miſeri ceu ſabbata verpi
Mandarint ieiuna tibi, pannucea veſtit
Quòd malè læna humeros, malè quod cētūculus ambit,
Deſine velle queri: verſus ſcis ipſe canoros
Pangere, ſed neſcis homines & fallere cantu.
Mercurium ſibi iungit enim vel friget Apollo.
Ille dolis & præſtigijs ſubrepit, & aſtu:
Occultóque homines ſcit delinire ſuſurro:
Intrat & in mentes, blando fallitque veneno.
Delius hoc aliquid fortaſſe interprete poſſit:
Inuito nil poſſe putes. mentitur olores
Phœbaos perſæpe vafer, quos rudere credas

Arcadici

Arcadici pecoris, raucæ aut conuitia ranæ.
Vis artes doceam quibus admirabilis esse
Possis? obsequio grassare, & falle doloso
Pectore Mercurij, atque homines sic blandus inesca:
Rem facies, & lautus eris qui frigore torpes.
Imprimis vt qui in longinquas nauigat oras
Deuehat vt merces, quæstu tendátque locellos,
Censeo in Italiam trans & gradiaris vt Alpes.
Hinc preciosa venit merx, quæ nos ducit hiantes
Defixósque tenet: si quis mendacia plaustris
Quattuor inde refert simulatis oblita fucis,
Si Romam strepit ore, vrbem sonat atque Pataui,
Vndiuagos & si Venetos, atque Appula rura,
Si præ se Gallas contemnit & improbus artes,
Despuit inque sinum Gallæ sermone Mineruæ,
Nauseat offensúsque cibo ceu pastus amaro.
Has fraudes imitare: nihil studuisse iuuabit,
Hoc tibi si desit: studium si desit, & adsit
Hoc tibi, de doctis facilis sit palma poëtis.
Nec peregrinari à Musis nugacibus esse
Damnosum credas, dispendî non erit hilum
Hinc tibi: namque solet cumulare profectio Musas.
Tergeminum sophos inde feres, sapiénsque merebis
Censeri, doctúsque: at si hîc desederis, atque
Te mœrore malo, & macie confeceris ægrum
Inuigilans studijs, rudis insanúsque fereris.
Est illic Helicon, illic Parnasia laurus,
Et fons Pegaseo quem protulit vngula cornu,
Sed memor hoc etiam præceptum in pectore condas,

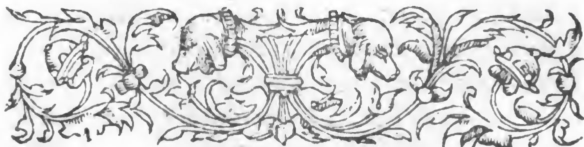
Tu Gallum dones Italis, verùm Ausona Gallis
Fac referas, cultu, incessu, gestúque, sonóque
Italus huc versa tu pelle redito decorus,
Mirandúsque tuis, nostrorum hæc esca virorum est.
Hinc te suspiciet multum, qui riserit antè.
E re sed fuerit vel commendante galero
Puniceo rediisse domum, scriptóue libello
Docti hominis celebratum te illic antè fuisse
Non vili elogio. verùm exemplaria nobis
Deportes quibus insitus es, didásque viritim.
Erueris populo te, & habenti nubila terræ
Hoc lusu: non fallit enim isthæc alea quenquam.
Sed memor hos captato quibus ventosa supremæ
Nomen doctrinæ præpostera detulit aula:
Ad cyathum prandente solent qui diuite totas
Vbere cùm Latio verbis euoluere Athenas;
Omnia qui se scire putant, qui diuitis aures
Infatuant, pascúntque eius, qui gestit apisci
Ambitione mala doctrinæ nomen & auram,
Quales Assyrio fulgentes conspicis ostro.
Declamatores isti te ad pocula belli
Non ad clepsydram, donabunt laude libenti,
Diuidere & tecum Musas, & cedere partem.
Cùm sapias Italum cœlum, baccámque Sabinam,
Non nolent: sed eos tu compensare memento
Officio, tua commeditans suffragia promptus,
Atque vicem referens: testis non mutuus hic est
Fraudi, relligio secus est fecisse videri.
Præ cunctis tamen hoc vnum meminisse velim te,

Vt qua-

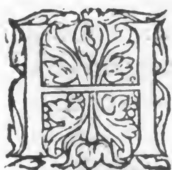
Vt quascunque nurus studiosas aula loquetur,
Insinues te illis: harum nam gratia parta
Non ægrè fatuæ te commendauerit auri.
Sed quæsita tibi sit opinio fraude, tuenda
Arte, subinde aliquid non magnum scribe sagaci
Cura, quod magni numeros referátue Maronis,
Vel Marci linguam. Nam emendicata per artem
Iungere verba queas, si non tibi saxea fibra est,
Paucula. gustũ eteniꝫ aut specimẽ dare plus satis hîc est.
Edi nec tamen ista velim. nam qui sua vulgat
Prostituit sese: fiduciáque artis habetur
Quod plures faciant, id contempsisse videri.
Quinetiam quicunque aliquid sub publica mittunt
Præla notes vltro censor grauis atque seuerus.
Auribus hæc tua sed paucis lege, qui tua prompti
Sint miraturi: fautores nactus & istos
Puniceïs recita petasis, nuribúsque superbis.
Euge, sophósque feres, & præmia lauta merebis.
Olim sed si quid vulgas, inscribere nomen
Si sapis, ipse tuum meditatæ parcito chartæ,
Ne quid abortiuus, malè prognatúsque parentem
Nomine præscripto fœtus traducat ineptum:
Nomine nam tacito potes explorare, videntur
Qualia quæ scribis cunctis, nec fama vacillat
Hac ratione hilum, si fors minus illa probentur:
Agnita quòd non sint, incerto & patre vagentur,
Expositi veluti pueri, vulgóque creati.
Sin ea quis laudet, venias assertor, & vltro
Esse tua hæc clames, auctor, vindéxque, patérque.

Inseruire licet famæ tamen, vt nihil vnquam
Scribas, aucupiũ hoc facile est, pulchrum atque beatũ,
Si tractes arte. in manibus numerosius esse
Sparge tuis magni moliminis argumentum:
Indice te populus mox demonstrauerit omnis,
Suspiciet te turba hominum, cœtúsque loquetur,
De regno quidam veterator dixit in aula
Scribere se: Latium mox est & Cecropis vrbem
Creditus exhausisse, parem nec habere putatus:
Inde magistratus cepit, seditque curuli,
Regibus emunctis, mucosa & nare reuulsa.
Sed tamen huic fuerat de regno littera nulla,
Nullus apex: sed fouit eam tamen vsque superstes
Famam, dum sera ludibria morte paterent:
Nam vacui foruli, pluteique iacente reperti:
Parcáque quæ fucum conuinceret vna reperta est.
Esse viris alius magnum de illustribus orsum
In manibus sibi narrat, & astu decipit isto
Iam tria lustra homines: sed nec promissa Metonis
Annus persoluet iam lustra nouissima torquens:
Ambitiosus & est quicunque, hoc nomine captus,
Eblandiri hominem studet, & captare laborat,
Hæreat illustris quo tanti in margine libri.
Grande operæpretium est cautus veterator adeptus,
Regibus & magno diuturna silentia vendit,
Inducens Stygiæ claris obliuia Lethes.
Parthica nam vincet falsus mendacia: quenquam
Æuo nec memori tradet, sed sublinet ora
Omnibus, & candens equus hunc portabit, alet Rex.
Quis

Quis neget hunc nullo fœlicem (quæso) labore?
Iunius hæc ſtrinxi Gatianus, patre colono
Cretus, & inuitis amplexus carmina raſtris:
Plura magiſter at his tibi ſuppeditauerit vſus.
Iámque vale noſtri ſemper memor: inde futurus
Auſpice Mercurio vel verius aucupe fœlix.

CONTRA GRVNII EPISTOLAM.

HOC meruí ſperare? parant hæc præmia Diui?
Vt quod ab impura lutulentus porcus inepte
Grunit hara, feciſſe puter? quéquámne ſuilli
Ipſe volutabri cœno obleuiſſe videbor?
Non ita Pegaſidas ſanctiſsima numina vatum
Fas odiſſe mihi, violaréque, perfidus harum
Immundum vt liquidis immittam fontibus aprum.
Grunius hic quicunque, tuis ſus, Dædala Circe,
Gruniat in ſeptis cum turpi Elpenore clauſus,
Ne latices turbare ſacros, ne ſpargere labe
Dilectos Muſis iterum temerarius auſit.
Illum adeo quòd ſi tenuiſſe potentibus herbis

In ſtabulis Æaa nequis, Calidonis vt olim
Euaſtator aper, concurſibus vndique preſſus
Heroum, calido venabula ſanguine tinget.
Hoc etiam reſtabat, vti cœnoſa Mineruam
Nunc ſus pollueret, roſtróque laceſſeret vnco.
Ille laceſſit enim Diuam, qui fœdat alumnos
Illius, in gremio quos nutriјt alma diſerto:
Principibus quos erudiјt, magniſque ſacrauit
Regibus, æternæ mandantes nomina famæ.
Queis Deus è fuluo præcordia condidit auro
Lumina quos noſtræ voluit venientibus eſſe
Ætatis, ne victa ſitu torperet inerti,
Et tacitam denſa tegerent obliuia nube.
Setigerúmne pecus tales inuadere tentat?
Quos homines inter voluit Deus ipſe micare,
Ignes effulget velut inter Luna minores:
Quorum augusta ſonant, ſi quandò nomina, lite
Abſtinuiſſe decet, linguis omnéſque fauere,
Relligioſa Deûm ceu curent orgia myſtæ.
At pecus iſtud iners, cui pro ſale vita parata,
Quódque animo nihil, at genio ſapit atque palato,
Viſceribus veluti propriјs obſonia nobis
Inſtruat, & nobis ceu cœnam ventre faliſco,
Ceu propria nobis è carne tomacula ponat:
Conciſa ponit doctorum è laude minutal:
Próque ſuo nobis ſummittit fercula tergo.
Huius &, heu, pecudis modò vel me rumor iniquus
Immeritum fœda transformat imagine, vel me
Garrulus Eumæum pecudis modò perſonat eſſe.

Hoc

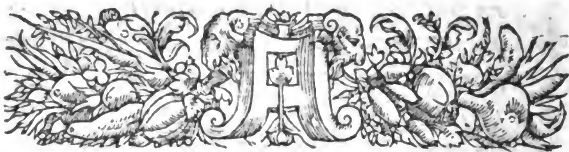
Hoc ego si feci, sceleratas cæde paterna
Commaculasse manus, Diuorum numina sancta
Impius & verbis credar violaße nephandis.
Quod me vtinam nũquam numeros attingere Musæ
Siuissent, nunquam carmen dictasset Apollo:
Vt culpa, sic nunc & suspicione vacarem:
Nunc versus fecêre reum, non culpa nocentem:
Nostráque traxerunt innoxia carmina crimen.
Nunc vertens agitur paulo plus annus, haberi
In vatum numero cùm cœpi, versiculorum
Obtricas apinásque: hæ nugæ, heu, seria mergunt
In mala præcipitem, satyrarum scriptor haberi
Iam mereor, videórque nocens, suffusus amaro
Felle, & doctorum credor communis Erinnys,
Soluere Pierides vestris cultoribus hæc si
Præmia consuestis, turpémque rependere famam,
Non mihi Pegasei tanti sit gloria fontis,
Parnasúsque biceps, vestrique sacraria montis,
Vt mutare bonum cupiam cum carmine nomen:
Res vestras sed habere Deæ vos, atque valere
Iam iubeam, vestrósque pedes numerósque relinquã.
Sed tamen effrenis quæ tanta licentia linguæ,
Vt læsiße sacros vates, Phœbique clientes
Mentiri me ausit, falsum & confingere crimen?
Quorum adeo charum est nomẽ mihi, sanctáq; fama,
Dente Theonino vt si quenquam fortè malignè
Morderi videam, non possim ferre, vicémque
Obtrectatori referam: mox scrinia nactus
Versibus vlciscar petulantis iurgia linguæ

Ieiunum

Ieiunum in ſcurram quod carmen comprobat iſtud.
Nam Carlus ſi quid limauit doctius olim,
En malè paſtus adeſt ad pabula protinus illa,
Et mordet roditque, malus quæ Momus amaret:
Raſa negat tereti vel torno ſcripta rotari:
Vel ſenſu nutare putat, vel verba diſerti
Flagitat hîc etiam Ciceronis, & omnia culpat.
Hoſpitialis item ſi quando poëma peregit,
A Muſis quod opus cælatum, & Apolline dicas
Quæ breuis ignarus, proceráque ſyllaba quæ ſit,
Carmen iter teneat vel quo pede neſcius, vltro
Regia in impluuio medio circundatus orbe
Vnguentatorum cirratorúmque rotundo,
Præclarus recitat, conducendúſque magiſter:
Geſtus & eludit, mimaque argutia dextra
Dum recitat, criſpo ſuſpendit & omnia naſo.
Et modò faſtidit, nunc deſpuit, eleuat illa,
Nauſeat his, laudátque nihil: cur denique, dicit,
Hic ſcribit verſus & publica munera mittit?
Hunc agitat rabies, agitat fanaticus error:
Nec ſapere hunc vnquam duxi: ſapit hercle poëta
Nullus, ab irata quatitur chorus ille Diana.
Sic furit in denſa veſanus ſcurra corona.
Hanc poſſum Satyram pro vobis ſcribere docti,
Dente Lycambeo ſi quis vos mordeat amens:
Pennigero & poſſum ſic ilia figere telo:
Sacrilegum ſed velle nefas, in viſcera veſtra,
Et nomen rigidi vt ſtringam mucronis acumen,
Non magis hercle queam, quàm ſanctis ipſe Deorum

Vnquam

Vnquam funestos immittere sedibus ignes.
Par scelus vtrumque est. namque & vos enthea Phœbo
Pectora qui geritis, Clarij delubra vocare
Ius & fas fuerit: qui vos violauerit, ille
Tutelam temerat vestram sacra numina Phœbi,
Dignus Apollineo qui saucius occubet arcu,
Eius vt occubuit confossus arundine Python.
Quod si vt Lenæo vitis vastator Iaccho
Ob meritam iucunda cadit caper hostia noxam,
Victima sic Musas placaret amica luto sus:
Grunius è cæcis mox erutus iste latebris,
Deuoto porcus iugulo scelus omne piaret.
Ara cruentatur sed nullo sanguine Diuæ
Vestra, nec est vobis fas porci cæde litari.
Fors tamen ista lui cupitis si sonte cruore,
Deprecor illepido ne succidanea porco
Hostia substituar, scelus vt sua pœna sequatur,
Nec timeat, cuius sibi non malè conscia mens est.

CL. V. FRANCISCO OLIVArio Franciæ Cancellario.

IVRIS Oliuari custos atque eius amussis,
Francisco cui sic regi adsedisse potestas,
Adsidet ut summo iustissima virgo tonanti,
Æstimat æquata quæ rerum pondera libra:
Si licet ut nostræ tibi iurgia pauca querelæ
Eloquar: indignor nos pacis commoda solos
Non sentire, quibus Phœbi sunt ocia cordi:
Sed bellum tolerare famis, sine fœdere nostra
Vsque triennali macie quæ viscera torquet.
Tabe quidem potuit tanti vel temporis olim
Interijsse Deus, si tam nec nectar haberet
Ambrosiámque diu, quàm nos stipis ære caremus.
Quam non ista fames expugnatura Saguntum?
Cecropijs quam non Melon domitura sub armis
Esset? & heu quas non hæc proderet hostibus arces?
Exangues gerimus vultus, & pallida semper
Ora fame: Harpyias nostra & ieiunia macras
Andina referunt descriptas ritè papyro.
Ossea iam reliqua est nobis tantummodo forma,

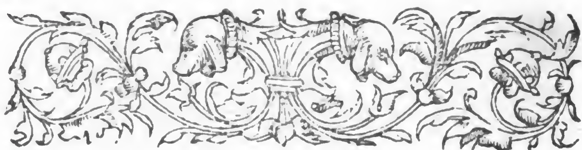
Quæ

Quæ laruæ & lemures pueros terrere suerunt:
Pérque vias vrbis malè dum reptamus inanes,
Vegrandi macie feralique ore notati,
Occurrit quicunque, crucis signacula diris
Obijcit ominibus, manes ceu viderit Orci
Emissos latebris, simulachráue luce carentum.
Nec desunt magicis qui dicant esse susurris
Excitas tumulis vmbras Acheronte remissas.
Nos alij nostri dicunt opprobria secli,
Qui saturis alijs & pingui abdomine tensis,
Per plateas vrbis monogrammi incedimus agri,
Tabifica enecti soli esuriéque faméque,
Ceu seges annonam, messis victúmque negarit,
Atque homines vulsis pascant radicibus herbæ.
Hæc prohibere potes solo ludibria nutu,
Commodus hîc nobis tua si suffragia præstes.
Dedecus ac Regi est tam macros dicier eius
Esse professores, nec eis procedere solis
Militiæ æs iusta: nisi si transcribere creuit
Funigerum in cœtum, vel mendicabula vulgi,
Reginámque iubet nos eiurare Monetam:
Nitriacásue procul nos hinc amandat in oras,
Cogit & arbuteo fœtu baccáque rubente,
Solinagos inter Faunos & secla ferarum,
Solarique famem & ieiunia longa domare,
Pulláque pelliceo substringere tegmina nodo.
Haud magnum, nobis si magno emensus aceruo
Auri constructi, fuerit sestertia pauca
Rex animi haud parci: nihilóque hac paupere sceptro
Is fue-

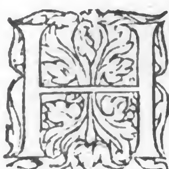
Is fuerit causa magis, & res laude feretur.
Omnibus inuisas vel egestas nostra Camœnas
Reddet, & in fastum se barbara natio tollet,
Caupo, piscator, salsamentarius, auceps:
Mendicisque suas Musis opponere gazas
Non formidabunt, potiori vt sorte beati.
Atque equidem rastros meditor iam transfuga libris
Damnatis, studiúmue aliquod non nobile, pannos
Quod laceros, quod pauperiem procul exigat à me:
Arte etenim quamuis turpi pinguescere præstat,
Inter Lectorum quàm ieiunare cathedras.
Non moueor titulis, nec inani nomine Regum
Ambitiosus emo famam, si commoda desint:
Regius haud Lector sine re & lare dicier opto.
Esse rogatorum malim vltimus, atque proseuchæ
Incola, quàm miserum sic ducere longius æuum.
Qui sator est litis rabula, in ius quique viator
Insontes duro iugulatos fœnore ducit,
Rem facit, atque redit quæsito pignore fœlix:
Ocia lata fouent multos, & inertia præbet
Quo mœchas & scorta beent: spurcóque redundat
Lenoni quod detur, eis: ad præmia peccat
Virginibus stuprum, nuptis qui probra susurrat,
Blandus adulator splendenti fulget abolla,
Regificas parasitus edax & ructat ad escas:
Sola pruinoso glacialique horrida panno
Esurit at doctis nunc gens operata Camœnis.
O mihi si primæ redeant exordia vitæ
Et liceat quod secter iter perpendere rursum,

Na Ma-

Næ Maro, quantumuis Sirenum gutture cantet,
Me verò dulces primùm ante omnia Musæ
Accipiant, cœlique vias & sidera monstrent:
Non mihi suauisono mentem excantauerit ore,
Ieiunas vt amem Diuas, quæ nocte diéque
Lassarint vbi perpetuo me tempore, nudum
Dimittant, velut è medijs incendia flammis,
In sterili aut veluti fracta rate littore ponant.
Sim potius fullo, potius sim pastor, arator,
Vespillo, pistor, sim calceolarius, auceps:
Mendicas quàm Calliopes sequar ipse catastas.
Pauca hæc sum nostra pro conditione locutus,
Sed tua verbosas non ferrent tempora nugas.
Offendant quòd si querulæ te murmura chartæ,
Non ego culpandus, rea sed facienda poëtæ
Virgilij duris vrgens in rebus egestas.

AD CL. VIRVM MICHAELEM HOSPITALEM, SVPREMUM PRÆSIDEM RATIONUM REGIARUM.

OSPITIALIS amor Musarum deliciæque,
Carmina Cirrhææ non inficianda cateruæ
Qui fundis Phœbeus olor, quem gemma decúsque
Sidereum nostri veneratur Margaris æui,
Pegasei tutela chori Phœbique patrona:
Splendidus Assyrio necnon quem Carolus ostro
Obseruat castus Iouis Aonidúmque sacerdos:
Accipe quæ falsis iniusta calumnia verbis
Obijcitur nobis, & promitur ore profano:
Et Musas defende reas, sontémque Mineruam,
Per latus hæ quoniam nunc nostrum vtræque petũtur,
Multi in nos Anyti passim Melitique renati,
Socratico qui nos euertere crimine tentant:
Esse iuuentutis nos sæua venena loquuntur,
Atque nouos inferre Deos, noua numina, ritus
Insolitos, quicquid Germania denique peccat,
Nos sumus auctores, scelus & commisimus ipsi:

Plecti-

Plectimur & miſeri, quicquid delirat, Achiui:
Et cauſam quamcunque ſibi confingere malunt,
Noſcere quàm veram, peſtiſque exquirere venas.
Atqui vel meritò decerni præmia nobis
Crediderim debere, honos retinere ſolemus
Quòd iuuenes veterum in ſcriptis præſtantibus, omni
Quæ labe & labis ſunt ſuſpicione remota.
Excutito iuueni veteris proba ſigna monetæ
E manibus, mox inuenies verſare numiſma
Iſta recente nota quod cudit adultera forma.
Priſca igitur pubem qui non vult ſcripta doceri,
Ad noua mittit eam, & gentis commercia Græcæ
Qui vetat, à vitreo non improbat ille Lemano.
Gallica ſcripta etenim de relligione reuoluet
Marte ſuo ſolus nullo præeunte magiſtro,
Qui docto[illegible]get ſudátque vt Achaica diſcat.
Nunc adeo ſtudio qui tam feruente docemus,
Vix tamen ad noſtras paucos adducere ſellas
Poſſumus: hinc longè fugiunt horréntque laborem:
Faucibus aſt auidis ſitiunt haurire liquorem,
Muſtea nunc nuper quem prodita ſecta propinat:
Vnguiculis hoc à teneris cirrata caterua
Expetit, atque cupit primæuo flore iuuentus.
Gymnaſia & quòd nunc minus eſſe frequentia vulgo
Cernimus, efficiunt de relligione libelli
Vernæ atque indigenæ: viget hæc doctrina viritim,
In ſtudijſque hominum verſatur delicijſque.
Adiuuat hoc vitium cui noſtra profeſſio dira eſt,
Et fouet aduerſas partes: queis tradit inermes

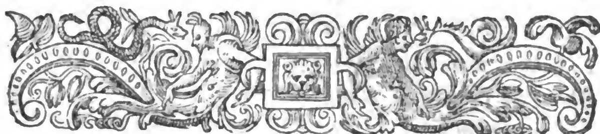
Musarum nos præsidijs & numine nudos,
Vnde amentatis defendi possumus hastis.
Quippe etenim nostræ multa adiumenta parari
Hinc causæ possunt, melioríque ille lacerto
Pugnabit, tali qui luserit antè palæstra.
Ingenuam quòd si doctrinam hinc esse fugandam
Credimus, ah præiudicio quàm nostra premetur
Causa graui, si nostra bonas exosa sit artes
Secta, subæratum tactum velut indicis aurum.
De pietate reos quos torret flamma rogalis,
In cruce pendentes & viuo sulphure sparsos,
Cernimus ignaros humili de plebe Quirites,
Atque rudes Graiæ iuuenes Latiæque Mineruæ.
Nunc remoue Graiam pueris Latiámq; Camœnã,
Supplicium cunctis laqueúmque atrásque fauillas
Mandabis, quoniam succo tingentur eodem.
Rarus at è doctis de relligione Deorum
Qui malè sentiat est: si quando vsuuenit istud,
Prodigij simile est: at tralatitia fraus hæc
Indoctos tunica solita est vestire molesta,
Et velut Alcidas OEtæis tradere flammis.
Perfidus ille piæ iuratus apostata sectæ
Hostis, Romanas nutu qui flexit habenas,
Sanxerat edicto, quod & hos tentare videmus,
Græcorum ne quis libros tractare sophorum
Auderet manibus, Christi qui dogma probaret.
Dij meliora pijs, errorémque hostibus illum:
Et dirum quod nos scimus fecisse tyrannum,
Relligio vt Christi penitus calcata iaceret,

Ne nos

Ne nos sancta sinant imitari numina Diuûm.
Augusti quòd si valuissent iussa profani,
Gregorius nullus, Basilius nullus & esset,
Aureus & muto Chrysostomus ore sileret.
Atque Palaestina cui Graiae & pagina chartae
Displicet, huic locuples reus est Hieronymus, almae
Relligionis apex, Latij doctissimus orbis:
Hac ope qui nixus supra, caput extulit, omnes:
Hac ope vti nudus, caput infra subijcit omnes.
Dij potius faciant, Musarum & praeses Apollo,
Vt ceu Circaeis quae grunijt ebria succis
Turba, nouas procul hinc cogatur quaerere sedes,
Aut salsamentis laxos praebere cucullos,
Infantes nobis balba stribiligine linguae
Quae parit, atque animi claudos, & sorde sepultos:
Optima quàm veterum nobis monumenta virorum
Interdicantur, quámque in praesepia foeda
Aeci migrare gregis cogamur ab aula,
Frugibus inuentis & glandem dente molamus.
Archetypas quòd si statuas, priscáque toreuma
Caelatum dextra, si dimidiata sigilla,
Et mutilum Galbam auriculis nasóque minorem
Miramur, pretium nugis & ponimus istis:
Quanto Euangelij nos exemplaria debent
Archetypa oblectare magis, quae caelite penna
Et medicus Lucas & Cephae assecla notauit,
Et vas delectum Domino, & sectator amatus.
Istos quod scripsisse scio, prostratus adoro,
Et veneror propè sacra ferens. non martyris ossa

Relliquiásque colo prona mage mente piáque,
Quàm sanctis quæ scripta viris dictauit anhela
Numinis aura sacri: proprio cui displicet ore
Et sermone suo dum fatur Apostolus, ipsum
Eijcit, & Christi legatum audire recusat,
Non nisi qui Græca ad Romanos voce profatur.
Regia si cuiquam formata diplomata, ceris
Et signata forent, cerebri sanine putares,
Si quæcunque manu descripta tenere penes se
In forulis exempla domi quàm regia mallet?
Ob legem infandi populus Mahumetis Eous
Scripta Sabæa probat, nec scripta nefaria falsi
In linguas sinit ille alias concedere vatis:
Et nos quæ primis signauit verba tabellis
Sanctior arcanos euoluens spiritus actus,
Pellemus? soláſque procul mittemus in oras?
Quæ scelus admissum fraudémque piacula soluent,
Si quis proiecto tam sit temerarius auso?
Hoc tamen heu qui tentet erit, quia dia patrona
Musarum procul hinc parat ire sequique maritum
Margaris: in solo reliqua est fiducia Carlo,
Coccinei statione chori qui fulget in alta:
Huic bonus auctor eris, poterisque hunc recta docere,
Et tantum prohibere nefas. nam tendere contra
Muneris esse tui sentis: expectat id à te
Quisquis Apollineo mentem concussus ab œstro est.
Regis vt ergo mei præses rationibus instas,
Consule Musarum sic tu rationibus idem,
Vt non sit Paulo dediscere Græca necesse:

Neu reus in causa damnetur Apostolus ista.

EPISTOLA AD AMPLISS. Cardinalem Carolum Lotharingum, de professorum triennali honorario, cuius parte repræsentata reliqui solutio æquis pensionibus ab eo in singulos menses descripta fuerat, nec tamen cùm venisset dies, pecunia numerabatur, sed solutio differebatur. Hæc epistola, vt conijcio, scripta fuit Francisco secundo rege: nec tamen, vt opinor, missa.

CAROLE, qui tanti subijsti pondera regni,
Et tantam rerum molem sic viribus æquas,
Herculeis vt non melius ceruicibus olim
Sederit immensi conuexum tegmen Olympi:
Nec tamen interea Musarum dulcia linquis
Ocia, sed curas harum requiete relaxas,
Atque aciem mentis rerum molimine fessam
Thespiadum alterno reparas sermone sororum,
Scalptor vti gemmæ, visum viridante smaragdo:
Hæc violet permitte tuos vt epistola sensus,

Libellámque tibi narret nec habere minutam,
De cathedra veterum qui declamare libellos
Sunt soliti, & regis sine nummis nomen honestant.
Summa quidem fuerat nummorum paruula nobis
Imperio subscripta tuo, sed curta soluta est
Atque arrosa prius. libras hinc antè ducentas
Ille momordit enim, qui nostra negotia gessit:
Iacturam & queritur tamen & dispendia, quòd non
Plus ferat, euersum fortunis denique clamat,
Quòd quinquageno summam vix extudit istam
Lumine: decreuit demorso hinc summula frusto.
Quin & eam minuit mox permutatio mensa:
Nam gerulus veritus brumali mense latrones,
Per mensam nobis certa mercede locauit
Rescribi soluíque domi: dein creditor acer
(Excubias agitabat enim speculásque tenebat)
Quod reliquum fuerat mox vnguibus inuolat vncis.
Sic veluti vento nubes impulsa proteruo,
Præteruecta oculos nostros est regia gaza:
Ac veluti somno visi sumus esse beati.
Irrita ceu vana ludibria sæpè quiete
Depingunt nobis auri argentíque talenta:
Et mox diuitiæ discussa nocte soporis
Diffugiunt celeres, & inania vota relinquunt,
Odimus & rapuit quæ ditia somnia lucem:
Sic fuit inuisus rapto tum creditor auro.
Auribus hinc tristes demissis castra mouemus,
Amissam prædámque bolúmque è gutture raptum
Plorantes, corui delapsa è faucibus offa.

Quod

Quod loquor è Phœbi cortina credito dici.
Noster obæratus nam multis ciuibus est grex:
Ne tu fortè putes nostris nos esse beatos
In nummis, animam propè nos debere putato.
Exceptus numero tibi sit tamen vnus & alter,
Dote sac rdotî quos vos ditastis opimi:
Nos inopes alij nati infœlicibus ouis,
Pauperiem miseram superare binominis Iri
Possumus, & meritas à vobis ferre repulsas,
Officiosa parum, minùs ambitiosáque turba,
Atque addicta libris, auctoribus atque legendis
De cathedra; qui non vestra apparemus in aula.
Debita nos onerant hinc, éstque precaria vita:
Mercedem hinc poscit pistor, mox flagitat autem
Et lanius, petit & caupo, caligarius instat,
Sutor item, poscit pannarius, atque minatur
Ni ferat argentum, leges & triste tribunal:
Obtorta ceruice trahit sed creditor æris,
Nutritósque malis vsuris, & benè cautos
In tabulis nummos, nodosáque arte ligatos
Ipse frequens repetit, pædoréque carceris atrox
Territat. oppositi nam nummos pignore fundi
Non cedunt nobis, verum obside corpore, simus
Municipes cæci quo carceris atque coloni.
Non etenim nobis ager est qui spondeat vllus,
Corpus & in nexum fundi vice mittit egenus,
Et noxæ, quod tota facit dispendia, dedit.
Obsidet ergo fores nostras hinc manè petitor
Multus, & obsessi postico fallere, hiante

Cogimur

Cogimur ore lupos, vel tectis vsque latere.
Quinetiam si quando domo prorepimus, vrbis
Insolitis diuerticulis solisque solemus
Ire, vias celebres & compita nota perosi,
Quâ solet expectare rapax hos miluus inuncans
Qui debent, & proficimus tamen inde pusillum.
Namque & in insidias, conuitiáque inde venimus.
Creditor & qua non platea censemus oberrans,
Oprimit incautos, aliqua explorátue taberna.
Deprensi mentimur, & vt nos cumque valemus,
Extricamus ab his. ventura recensio ceúque
Credita militibus differt, castrensia quando
Æra repensuros alieno protinus æri
Se dicunt, vanáque fouent spe credula corda:
Esse soluturos sic nos cùm pensio nostra
Venerit, æquatis à te descripta calendis,
Dicimus: ast vnæ venerunt: creditor vrget
Appellátque fidem, nomenque expungere nullum
Possumus. ô lentæ nimium tardæque calendæ,
Quas vestri numerant fasti, cùm soluitis ipsi!
Quàm vereor ne sesquenno sit longior harum
Segnities, ne Mopsopij sint fortè Metonis
Seros quæ ducunt spatiosis tractibus annos.
Quàm vereor ne fortè tui diuine poëta
Carminis incipiant magni procedere menses:
Annorum duodena capit si millia labens
Magnus ad extremam cùm metam voluitur annus,
Vertentes qui mille trahunt: græcásne calendas
Suspicer à vobis? non hoc tua Carole, credi

Nobili-

Nobilitas, veráxque animus permittit, amánsque
Musarum, suscepta tibi persona reclamat,
Promeritique negant hoc culmine laudis honores.
Mensibus haud nobis longis opus: exigit ista
Paupertas solui sibi quâque diaria luce:
Vt iubet Hebraeus, si mercenarius est quis,
Vespere mox homini mercedem soluere Moses.
At verò nobis post sera triennia demum,
Taedia post sexcenta moràsque, aspergitur agrè
Guttula mercedis, prece continuóque labore
Emendicata, vt nollit sic ferre rogator.
Plurimus est voto sanctéque palàmque professo
Orbi mendicum qui spondet, egere nequitque:
Qui puto mendicum nobis transmittit habendum.
Quem quaerit, quem iurat enim, quem gestit apisci,
Nec valet, hunc remis velisque euadere nobis
Non licet, hunc nullo licet excantare susurro.
Sic moratus is est, fugientibus acris adhaeret,
Sectantésque fugit, nobis comes, auius illis.
Iurata multi sunt paupertate beati,
Exuperántque opibus, cunctis & rebus abundant:
Quòd vouêre illi, praestare heu cogimur, atque
Laomedonteae luimus periuria Troiae.
Quae noua surrepit secta, & mentitur Iesum,
Dulce latrociniis praetendens nomen opertis,
Tartareis emissa vadis, spoliaria plebis
Instituit, sperátque suos ditare latrones:
Iámque gregem pascit simulatio dira rapacem,
Semper inuncantem viduarum è viscere praedas,

Fallen-

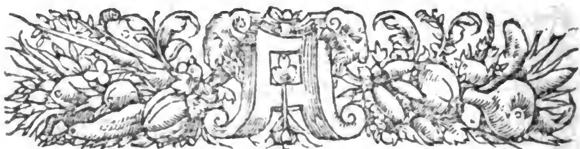
Fallentem pueros & inertia pectora vulgi,
Vernecum in patria crassóque sub aëre nati.
O laruæ & lemures, vespertilionis habetis
Caligantis opes, & cacæ pignora talpæ.
At nos, fallaces qui nec præstare sophistas
Possumus aut volumus, populum nec depopulari
Sueuimus aut fraudare: solo nec vendere cœlum:
Qui rectum virtutis iter sine fraude docemus,
Præmia quæ ferimus? vix vt toleremur in vrbe,
Quam spoliat prædo togulam cui fibula nectit.
Fœlices hos esse reor fatique benigni
Linigeri de classe chori, quos nutrit opima
Militia, officio quos cernere sæpe solemus
In vespertino, dum pulmo largus anhelat
Cantorum, argutæ rumpúntque arbusta cicadæ,
Vocalique citat clangore vicarius hymnos:
Indormire sacris, à diuisoréque nummis
In palmam missis, somno expergiscier alto.
Stertentes quos lucra beant, somnóque sepultos,
Inque sinum Danaës queîs aureus impluit imber,
Queîs secura quies & corda oblita laborum,
Queîs semper grauis ære manus redit æde sacrata.
At mihi, peruigiles quem pernoctatio fecit
Exanguem ad lychnos, omnem exuxitque medullã:
Aut, si quando vacat somno indulgere parumper,
Qui matutini surgo ad præconia galli,
Euigilóque fabris stertentibus atque quietis:
Inde iuuentutis studiosæ fingere mores
Aggredior, mentem ingenuis atque artibus orno,

Præbenda

Præbenda doctus quod fecit Gerso relicta:
Vt prætextata impleui subsellia turba,
Personuique meum rauco clamore theatrum,
Sportula nulla datur, non stips, non plumbeus aßis,
Quem referam ad natos, vacuúsque in tecta reuertor,
Ex Epicureo redeam quasi lapsus inani.
Hinc squallor sordésque, hinc trita tegmina lænæ,
Pertusæ hinc tunicæ, sumque hinc pannuceus Irus:
Æternáque fames macie me perdita vexat,
Perdius & pernox quòd nunquam parco labori:
E nostris namque & si quis diludia sumit,
Se cruciátque minùs, si quis minùs irrogat, atque
Fors sibi supplicij, tantò est fœlicior idem:
Obuius atque bonæ fortunæ sæpe fit, illos
Quæ nescit qui nostra ferunt ad pulpita calles.
Firma Palatino quos carcere claustra coërcent,
Infodiúntque solo sub cæco fornice cryptæ,
Fraudibus has meritos & diro crimine sedes,
Attamen annonas regis scio ferre diurnas:
Ast ego, Sisyphio quem damnat vita labore,
Nomine qui regis creber suggesta fatigo,
Non mereor panis buccellam ferre canini,
Ac titulo, similis statuis, inscribor inani,
Regius & dicor regali dirutus ære.
Tu nostris medicare malis, & suscipe causam
Maxime Pontificum nostram, Musásque clientas
Quæso tuo patrocinio dignere leuare.
Consule & ista boni quæso tam libera verba,
Quæ dolor expreßit, durísque in rebus egestas.

Commo-

Commodus, humanus, clemens & lenis & æquus,
Ante omnes, placidam facilémque quærentibus aurẽ
Et præbens, oculis hæc ne spectaris iniquis:
Et durum reputa quàm sit mortalibus ægris
Pauperies telum vitæ certissima pestis,
Iacta è præcipiti saxo fugienda, profundum
In pontúmque dato, censente Theognide, saltu.

CL. V. MICH. HOSPITALI Regis Galliæ Cancellario

PICIFERÆ Cereri fruges, vinúmque Lyæo
Vndas Neptuno, Pomonæ ruris honores
Arboreos fœtus, Siluano vmbracula siluæ,
Aucupiúmque dabit Fauno, Diuísque benignus
Esse volet rerum, quarum illis copia magna est,
Qui tibi consilium Conso dabit: illud in isto
Pectore quo Regni res nostri euoluis, abundat:
Id tua nec tenui vena præcordia fundunt,
Flumine sed largo, riuos vt quisque viritim
Deriuare sibi poßit, neque mentis egere.
Hinc apices summos es adeptus honore togato,

Concilian-

Conciliante tibi Phœbo Phœbique caterua,
Queis in delicijs & amoribus vſque fuiſti,
Regis amicitiam magni, ſummúmque fauorem
Iure Megiſtanum, cùm te ſic arte poliſſent,
Muneribúſque ſuis voluiſſent eſſe beatum,
Conſilio vt magnus, maior quoque dotibus eſſes
Pieridum, & verſus faceres quos Muſa ſonaret,
Quos Phœbus caneret, quos æmula redderet Echo,
Aſpernata ſequi reliquorum carmina vatum.
Et tamen euectus ſupremæ ad iura curulis,
Stas infra meritum, quòd honoribus altior extas:
Et tua ſe virtus faſces longè erigit vltra:
Purpura nec decorat te, ſed radiante refulget
Virtutis ſplendore tuæ, fruitúrque coruſco
Perſona, & quòd te veſtit decus accipit inde:
Ornamentum alijs & cultus, ſed tibi pannus:
Túque ornatus ei, ſegmentum, fimbria, limbus
Aureus, & patagi tu ſerica trama nitentis,
Et circuntextus croceo mæander acantho.
Qui te igitur doceat, pro certo inſanus haberi
Debeat, ex alto quia nil pote quamlibet vlli
Exquiri magna cura, quin mentis id vno
Protinus adiectu videas promáſque latebris.
Sed tamen vt nitida Iouis armiger ales in æthra,
Cuius ab aërijs ſe nubibus omnia latè
Subijciunt oculis longéque, intentus olorem
Dum petit, inſidias auibus vel tendit opimis,
Non culicem blattámque videt vermémque puſillũ:
Sic tua maiori rerum mens pondere preſſa

Ac di-

Ac districta, nequit spectare negotia parua.
Quæ quia nos humiles exercent, sæpeque lædunt
Cernimus, atque fidẽ Diuûmq; hominúmq; rogamus.
Nec querimur ius non dici legésque silere:
Ius nimium dici querimur, paßimque sonare
Edicta, & passim vadimonia, cuncta tribunal
Atria possediße: suis à quercubus actas
Præcipites Dryadas, Faunos, Satyrósque bicornes:
Iudicis vlmicolæ cespes quas obsidet vmbras:
Vt meritò Druydes & dici & possit haberi.
Omnia nam resonant istis arbusta cicadis:
Iámque serit lites, qui fruges antè solebat,
Iuridicúsque sedet curui moderator aratri:
Qui solitus tardos stimulo terrere iuuencos,
Territat edictis tunicati corda popelli.
Quod facit & sartor, facit & quem subula pascit:
Et veteramentis iam reddit iura relictis.
Est operæpretium cognoscere cœtus eorum
Qui sit, pagus queis arroditur omnis ad ossa.
Ordinis ergo decus princépsque pedaneus ille
Planipes est iudex, aut peronatus arator,
Imperiosus homo lacera tritáque lacerna:
Hos Cincinnatos ab aratro & vomere villæ,
Hos & Serranos ad sceptra forensia mittunt:
Iudicio vtque scias nil deeße, vicarius illi
Additur, assessor præsentis: sin fiet absens,
Accipiat solij quem celsum gypsea sedes.
Proximus at forex fiscalis cognitor his est,
Litigiosus homo controuersúsque rapaxque:

Suggerit

Suggerit iste molis fluuium, in viuaria pisces
Et mittit, turdísque dolos & retia tendit:
Et concinnator causarum est atque redemptor.
Officium reliquum est, tinearum cætera turba,
Accensus, præco, sceleratus scriba, viator.
Concilium istud habet pagorum regulus omnis:
Deditur hísque cliens harpyis atque colonus,
Glebáque adscriptus noxæ pœnæque perenni:
Séque negant regnare, suis nisi iurgia sæpè
Indicántque fori, & creber conuentus agatur:
Paganósque sibi mulctent, canibúsque propinent.
Sessio cùm venit, si fortè niualibus auris
Horruerit Boreas, populus crepitante molari
Expectat foris in gelida canáque pruina:
Intereà patres agitant conuiuia læti
Ante focum, decreta parant ad pocula, mulctas
Nondum etiam auditis describunt partibus vllis,
Sic dominis damnare reos suenêre sibique.
His præiudicijs factis consurgitur: itur
A bene curatis: vt ad auditoria ventum est,
Cuia est lis sua iura docet, promítque tabellas:
Sed frustra, prædamnata iam lite meracum
Ad cyathum: arbitrium iudex eructat iniquum
Ebrius atque satur: tum si fors ille queratur
Qui damnatus erit, si quid dolor exprimat amens,
Carcere punitur. demissis auribus ergo
Mœstus abit quicunque sapit: nam libera lingua
Est rabulis lucro, dominis malè prouida damno.
Quinetiam eliciunt iras, tristésque dolentum

Irritant vltro voces,& probra lacessunt:
Erumpat si quid,pœna vt mulctáve pietur.
Musset,ais,prudens,& prouocet, actaque tollat.
At bone qui scriptum faciunt,& in acta referre
Ista solent,habitant munitas turribus arces,
Aggeribus fossisque natantibus vndique cinctas,
Nobilium comites,quibus appellatio sic est
Inuisa,actorúmque petitio,si quis vt istud
Postulet,appellétque,aut vapulet,aut natet alto
In vastam præceps deiectus ponte lacunam,
Carceris aut tetras cogatur ferre tenebras,
Deinde larem mutare,suóque excedere agello:
Infestum pagi quia regem semper haberet.
Ergo paciscendum,atque iniuria dissimulanda:
Et pro supremo sunt conciliabula pagi
Agnoscenda foro miseris,summóque senatu:
Gratia quòd nec plus dependant æris,habenda.
Vrbanum vidi locupletem ob prædia ruri
Primori mulcta damnatum prorsus iniqua,
Aurea viginti numerare numismata promptum
Subselli summi patrono vt scanderet arcem,
Atque vadaretur procerem,sanctúmque senatum
Pro se appellaret:tanti tamen ille negauit
Esse sibi quæstum,vt chirurgum quærere vellet,
Aut tumulum.sapiens,qui vitam prætulit auro.
Ast obeat si quis non ducta vxore,nec vllis,
Si duxit,natis,harpyæ protinus illæ
Vulturiique auidi miluinis vnguibus omnes,
Creditor id nullus poscat licet atque cohæres,

Aduo-

Aduolitant:bona & obsignant,& plurima inuncant.
Præpositus præstò est,præstóque vicarius eius,
Et procurator fisci,scriba,atque viator:
Tot pariter pestes populatorésque popelli
Ad prædam accurrunt vnà:inuentaria scribunt
Omnibus inuitis hæredibus:optima furtim
Auertunt , comedúntq; palàm quam plurima:si quid
Restat,& illa cohors id mancipat,atque sequestro
Tradit,& hæredi non antè emancipat id, quàm
Omnibus est aurata manus prædonibus:vt se
Emptorem,ast illos hæredes dicere possit.
Commemoro quid plura? dies me solstitialis
Deficeret,quantum scelerata calumnia,iuris
Graßetur specie si dicam,aut scribere coner,
Quæ vicanus agit caligatus cannabe iudex.
Nec tamen est horum mihi pars millesima nota:
Quando nec clamosa sequor fora trico molestus,
Nec sellas obeo patulæ sub tegmine fagi.
Ista lues tabésque virûm per rura forensis
Pérque vrbes serpens,rabiosa canicula quantum,
Vitatur,quantum febris quartana,caducus
Et morbus,quantum pestis quæ sæuit in omnes:
Eierat & quicunque potest,atque æqua requirit
Iura palatinà quæ supplex impetrat aulæ,
Concedi veniam priua qui lege meretur.
Hoc genus antidoti est aduersum hæc dira venena.
In libertatem quare precor assere plebem
Vindicta atque manu,miserè quam cernis vbique
Afflictam,nexam,addictam,seruámque teneri,

Iudicis imperio ſæuáque tyrannide preſſam,
Omnibus atque modis capitis ſcis eſſe minuti
His conuenticulis,fas contra humanáque iura.
Retia nam vitare nequit fraudémque ſequacem,
Inſidiatricem ad veſtigia ſingula ſemper.
De vectigali quod ager penditque luitque,
De cenſu,procerum quod ius eſt, notio ſola
Iudicis accipitris ſit oportet ruris alumni:
Atque etiam mulctæ hoc indictio nomine tantùm,
Pignoris & capióque,manúſque iniectio in aruum:
Vindicijs reliquum nullis nullóque paratum
Iure tenent:id eis dedit vſurpatio tantùm:
Regibus eluſis circunſcriptiſque:per vnum
Quippe propagata eſt his iuriſdictio cenſum.
Nobilis an quia poßideo per ruſcula glebam,
Addictum caput inde meum eſt & protinus illi?
Emptis atque tribus ſulcis ego vaneo totus,
Mancipium & fio,dedórque excarnificandus
Peſtibus & diris arualibus? vt mala culmos
Non tantùm rubigo petat,ſed corpora noſtra
Appetat,& ſteriles nobis dominentur auenæ:
Nos rodant mures,adedant nos gurguliones?
Quem penes imperium regni ſolijque poteſtas,
Hunc penes & ditio eſt & iuriſdictio ſolùm.
Arrogat hanc ſi quis,de maieſtate verenda
Principis imminuit,ſibi iuráque regia ſancit.
Huius origo mali media ſuccreuit ab aula.
Purpureus ſiquidem ſegmentatúſque potentis
Patricius regis comes & percharus amicus,

Prædia

Prædia communi dum lát ique fundia non vult
Esse tribunali sua quicquam obnoxia, rura,
Vrbes, & vicos, atque oppida: iura migranit
Publica, & obtinuit fora litigiosa, suis quò
Imperitaret vti dominus, regnaret & vt Rex.
Inde tot enati Comitatus atque Ducatus
Ve grandes & degeneres, nimiúmque pusilli,
Ambitio titulos sibi dum venatur honoris,
Imperiúmque merum petit, & dum iuris habenas.
Vrbibus hinc & agris tot cœtus iudiciales,
Tot præfecturæ, necnon subsellia iuris:
Nam simul vt fractis patuêre repagula claustris,
Ilicet, vt praui docilis natura, decúsque
Ambitiosa suum titulis fastisque petessit,
Prodita sectati sunt multi exempla tributim:
Résque adeò redyt, vt qui vix octo quadrantes
Exiget è censu decima de parte misellì
Pagi, quique clientelaria iugera vix ter
Dena suo potrocinio submissa tenebit,
Iura magistratúsque habeat, causásque forúmque:
Nec modò de censu dici ius imperat idem,
Sed de chirographis, pactis, nummísque penúque,
Denique de capite & fortunis omnibus vrget:
Et minimo in nido regum rex esse videtur.
Quid quòd magnorum sibi sumunt præmia regum,
Cùm sibi confiscent, inuadántque omne caducum?
An si istud regi ius, & tibi protinus esse
Debet ab exemplo? nec regi excepta potestas
Vlla, nec eximium ius iam seruabitur vllum,

 Vt

Insidiatorem captatorémque loquentur,
Atque eleemosynas auertere pauperis, atque
Amplas sectari prædas, contemnere paruas.
Mallem equidem tibi grata foret mercedula parua
Quàm congesta simul Claromontana talenta,
Iudicio quæ ferre rapax conaris iniquo,
Debita pauperibus non nexæ ad guttura vesti.
Sed pietas iam nota tua est, animúsque benignus.
Magna petis, qui parua fugis: pietatis auaræ
Huius amore tuum pectus feruescit & ardet.
Nemo velit quisquam causa stipis esse latronum
In numero: maiora cupit, spoliare paratus,
Et iugulare homines: queis sit dare præmia promptus,
Vt trahat in fraudem, spolijsque exinde fruatur.
Exiguum sic tu pretium contemnere suetus
Illicis vt iugules, fortunisque omnibus orbes:
Euertásque bonis, exhæredésque propinquos,
Et testatoris censu potiaris opimo,
Cui curatorem prætor dare debuit olim.
Eia age nobiscum sic, quæso, paciscere: triplex
Accipias pretium, legatáque cuncta relinquas,
Abstineásque manus alieno & munera temnas.
Verùm hoc harpyiam certò scio nolle pacisci.
Gratuitum iactare igitur nolito laborem,
Quando in fortunas prædo grassaris opimas.
Quid quòd cùm soleas quartus quintúsue docere,
Fucorum ignauas pecudes præsepe saginat
Mille, quibus nec discendi, nec cura docendi?
At nemo nostrûm sese tolerare potis sit

Mercede,

Mercede, ignauos nedum nutrire queamus.
Præterea quare affectas in ea vrbe professor
Esse, professores alijs quæ mittere sueuit?
Discipulosque vix tot habet, quot docta magistros?
Ostendunt festis vt compita picta Kalendis.
Vnum assem quoniam discentibus ipse remittis,
Idcircóne vrbeis rodent pecuaria mandræ
Ignauæ, Phariæque examina scæua locustæ?
Quæsticulum iustum qui negligit, imputat idque
Ciuibus & regno, & prorsus se pernegat esse
Cuiquam oneri, nec habet fundatas censibus vllis,
Queis sese tueatur, opes, censore Catone
Exuuijs hominum & præda pascatur oportet.
Mercedem cur quæ debetur negligis, illam
Quæ non debetur tamen exigis? ede quid illi
Sint abs te docti, quorum bona prædo tulisti:
Quorum legatis nunc fortunatus abundas.
Hoc tibi propositum est, hæc mens, cumulare bonorum
Congeriem, villas & prædia quærere multa,
Atque potestatem vitæque, necisque parare
In stupidum vulgus: quod tu cùm feceris, hortos
Mox Epicureos segnisque, satúrque petesses.
Grammaticósque omneis, doctores, atque magistros
Discipulorum inter cathedras plorare iubebis.

IN EVNDEM.

Acceptum gratis, gratis donare necesse est.
Lex, ais, hæc nostri certa sodalitij est.

Si verum

Cogimur ore lupos, vel tectis vsque latere.
Quinetiam ſi quando domo prorepimus, vrbis
Inſolitis diuerticulis ſoliſque ſolemus
Ire, vias celebres & compita nota peroſi,
Quâ ſolet expectare rapax hos miluus inuncans
Qui debent, & proficimus tamen inde puſillum.
Namque & in inſidias, conuitiáque inde venimus.
Creditor & qua non platea cenſemus oberrans,
Oprimit incautos, aliqua explorátue taberna.
Deprenſi mentimur, & vt nos cumque valemus,
Extricamus ab his. ventura recenſio ceúque
Credita militibus differt, caſtrenſia quando
Æra repenſuros alieno protinus æri
Se dicunt, vanáque fouent ſpe credula corda:
Eſſe ſoluturos ſic nos cùm penſio noſtra
Venerit, æquatis à te deſcripta calendis,
Dicimus: aſt vnæ venerunt: creditor vrget
Appellátque fidem, nomenque expungere nullum
Poſſumus. ô lentæ nimium tardæque calendæ,
Quas veſtri numerant faſti, cùm ſoluitis ipſi!
Quàm vereor ne ſeſquenno ſit longior harum
Segnities, ne Mopſopij ſint fortè Metonis
Seros quæ ducunt ſpatioſis tractibus annos.
Quàm vereor ne fortè tui diuine poëta
Carminis incipiant magni procedere menſes:
Annorum duodena capit ſi millia labens
Magnus ad extremam cùm metam voluitur annus,
Vertentes qui mille trahunt: græcáſne calendas
Suſpicer à vobis? non hoc tua Carole, credi

Nobili-

Nobilitas, veráxque animus permittit, amánsque
Musarum, suscepta tibi persona reclamat,
Promeritique negant hoc culmine laudis honores.
Mensibus haud nobis longis opus: exigit ista
Paupertas solui sibi quâque diaria luce:
Vt iubet Hebræus, si mercenarius est quis,
Vespere mox homini mercedem soluere Moses.
At verò nobis post sera triennia demum,
Tædia post sexcenta moràsque, aspergitur ægrè
Guttula mercedis, prece continuóque labore
Emendicata, vt nollit sic ferre rogator.
Plurimus est voto sanctéque palámque professo
Orbi mendicum qui spondet, egere nequitque:
Qui puto mendicum nobis transmittit habendum.
Quem quærit, quem iurat enim, quem gestit apisci,
Nec valet, hunc remis velisque euadere nobis
Non licet, hunc nullo licet excantare susurro.
Sic moratus is est, fugientibus acris adhæret,
Sectantésque fugit, nobis comes, auius illis.
Iurata multi sunt paupertate beati,
Exuperántque opibus, cunctis & rebus abundant:
Quòd vouêre illi, præstare heu cogimur, atque
Laomedonteæ luimus periuria Troiæ.
Quæ noua surrepit secta, & mentitur Iesum,
Dulce latrociniis prætendens nomen opertis,
Tartareis emissa vadis, spoliaria plebis
Instituit, sperátque suos ditare latrones:
Iámque gregem pascit simulatio dira rapacem,
Semper inuncantem viduarum è viscere prædas,

Fallen-

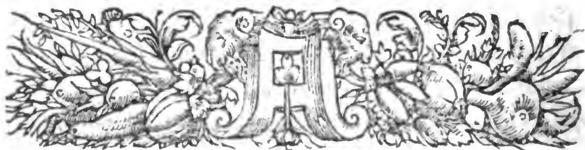
Fallentem pueros & inertia pectora vulgi,
Vernecum in patria crassóque sub aëre nati.
O larua & lemures, vespertilionis habetis
Caligantis opes, & cacæ pignora talpæ.
At nos, fallaces qui nec præstare sophistas
Possumus aut volumus, populum nec depopulari
Sueuimus aut fraudare: solo nec vendere cœlum:
Qui rectum virtutis iter sine fraude docemus,
Præmia quæ ferimus? vix vt toleremur in vrbe,
Quam spoliat prædo togulam cui fibula nectit.
Fœlices hos esse reor fatique benigni
Linigeri de classe chori, quos nutrit opima
Militia, officio quos cernere sæpe solemus
In vespertino, dum pulmo largus anhelat
Cantorum, argutæ rumpúntque arbusta cicadæ,
Vocalique citat clangore vicarius hymnos:
Indormire sacris, à diuisoréque nummis
In palmam missis, somno expergiscier alto.
Stertentes quos lucra beant, somnóque sepultos,
Inque sinum Danaës queîs aureus impluit imber,
Queîs secura quies & corda oblita laborum,
Queîs semper grauis ære manus redit æde sacrata.
At mihi, peruigiles quem pernoctatio fecit
Exanguem ad lychnos, omnem exuxitque medullã:
Aut, si quando vacat somno indulgere parumper,
Qui matutini surgo ad præconia galli,
Euigilóque fabris stertentibus atque quietis:
Inde iuuentutis studiosæ fingere mores
Aggredior, mentem ingenuis atque artibus orno,

Præbenda

Præbenda doctus quod fecit Gerso relicta:
Vt prætextata impleui subsellia turba,
Personuique meum rauco clamore theatrum,
Sportula nulla datur, non stips, non plumbeus aßis,
Quem referam ad natos, vacuúsque in tecta reuertor,
Ex Epicureo redeam quasi lapsus inani.
Hinc squallor sordésque, hinc trita tegmina lænæ,
Pertusæ hinc tunicæ, sumq́ue hinc pannuceus Irus:
Æternáque fames macie me perdita vexat,
Perdius & pernox quòd nunquam parco labori:
E nostris namque & si quis diludia sumit,
Se cruciátque minùs, si quis minùs irrogat, atque
Fors sibi supplicij, tantò est fœlicior idem:
Obuius atque bonæ fortunæ sæpe fit, illos
Quæ nescit qui nostra ferunt ad pulpita calles.
Firma Palatino quos carcere claustra coërcent,
Infodiúntque solo sub cæco fornice cryptæ,
Fraudibus has meritos & diro crimine sedes,
Attamen annonas regis scio ferre diurnas:
Ast ego, Sisyphio quem damnat vita labore,
Nomine qui regis creber suggesta fatigo,
Non mereor panis buccellam ferre canini,
Ac titulo, similis statuis, inscribor inani,
Regius & dicor regali dirutus ære.
Tu nostris medicare malis, & suscipe causam
Maxime Pontificum nostram, Musásque clientas
Quæso tuo patrocinio dignere leuare.
Consule & ista boni quæso tam libera verba,
Quæ dolor expressit, durísque in rebus egestas.

Commo-

Commodus, humanus, clemens & lenis & æquus,
Ante omnes, placidam facilémque quærentibus aurē
Et præbens, oculis hæc ne spectaris iniquis:
Et durum reputa quàm sit mortalibus ægris
Pauperies telum vitæ certissima pestis,
Iacta è præcipiti saxo fugienda, profundum
In pontúmque dato, censente Theognide, saltu.

CL. V. MICH. HOSPITALI
Regis Galliæ Cancellario

PICIFERÆ Cereri fruges, vinúmque Lyæo
Vndas Neptuno, Pomonæ ruris honores
Arboreos fœtus, Siluano vmbracula siluæ,
Aucupiúmque dabit Fauno, Diuísque benignus
Esse volet rerum, quarum illis copia magna est,
Qui tibi consilium Conso dabit: illud in isto
Pectore quo Regni res nostri euoluis, abundat:
Id tua nec tenui vena præcordia fundunt,
Flumine sed largo, riuos vt quisque viritim
Deriuare sibi poßit, neque mentis egere.
Hinc apices summos es adeptus honore togato,

Concilian-

Conciliante tibi Phœbo Phœbique caterua,
Queis in delicijs & amoribus vsque fuisti,
Regis amicitiam magni, summúmque fauorem
Iure Megistanum, cùm te sic arte polissent,
Muneribúsque suis voluissent esse beatum,
Consilio vt magnus, maior quoque dotibus esses
Pieridum, & versus faceres quos Musa sonaret,
Quos Phœbus caneret, quos æmula redderet Echo,
Aspernata sequi reliquorum carmina vatum.
Et tamen euectus supremæ ad iura curulis,
Stas infra meritum, quòd honoribus altior extas:
Et tua se virtus fasces longè erigit vltra:
Purpura nec decorat te, sed radiante refulget
Virtutis splendore tuæ, fruitúrque corusco
Persona, & quòd te vestit decus accipit inde:
Ornamentum alijs & cultus, sed tibi pannus:
Túque ornatus ei, segmentum, fimbria, limbus
Aureus, & patagi tu serica trama nitentis,
Et circuntextus croceo mæander acantho.
Qui te igitur doceat, pro certo insanus haberi
Debeat, ex alto quia nil pote quamlibet vlli
Exquiri magna cura, quin mentis id vno
Protinus adiectu videas promásque latebris.
Sed tamen vt nitida Iouis armiger ales in æthra,
Cuius ab aërijs se nubibus omnia latè
Subijciunt oculis longéque, intentus olorem
Dum petit, insidias auibus vel tendit opimis,
Non culicem blattámque videt vermémque pusillũ:
Sic tua maiori rerum mens pondere pressa

Ac di-

Ac districta, nequit spectare negotia parua.
Quæ quia nos humiles exercent, sæpéque lædunt
Cernimus, atque fidē Diuûmq; hominúmq; rogamus.
Nec querimur ius non dici legésque silere:
Ius nimium dici querimur, paßimque sonare
Edicta, & passim vadimonia, cuncta tribunal
Atria possediße: suis à quercubus actas
Præcipites Dryadas, Faunos, Satyrósque bicornes:
Iudicis vlmicolæ cespes quas obsidet vmbras:
Vt meritò Druydes & dici & possit haberi.
Omnia nam resonant istis arbusta cicadis:
Iámque serit lites, qui fruges antè solebat,
Iuridicúsque sedet curui moderator aratri:
Qui solitus tardos stimulo terrere iuuencos,
Territat edictis tunicati corda popelli.
Quod facit & sartor, facit & quem subula pascit:
Et veteramentis iam reddit iura relictis.
Est operæpretium cognoscere cœtus eorum
Qui sit, pagus queis arroditur omnis ad ossa.
Ordinis ergo decus princépsque pedaneus ille
Planipes est iudex, aut peronatus arator,
Imperiosus homo lacera tritáque lacerna:
Hos Cincinnatos ab aratro & vomere villæ,
Hos & Serranos ad sceptra forensia mittunt:
Iudicio vtque scias nil deeße, vicarius illi
Additur, assessor præsentis: sin siet absens,
Accipiat solij quem celsum gypsea sedes.
Proximus at sorex fiscalis cognitor his est,
Litigiosus homo controuersúsque rapaxque:

Suggerit

Suggerit iſte molis fluuium, in viuaria piſces
Et mittit, turdíſque dolos & retia tendit:
Et concinnator cauſarum eſt atque redemptor.
Officium reliquum eſt, tinearum cætera turba,
Accenſus, præco, ſceleratus ſcriba, viator.
Concilium iſtud habet pagorum regulus omnis:
Deditur híſque cliens harpyis atque colonus,
Glebáque adſcriptus noxæ pœnæque perenni:
Séque negant regnare, ſuis niſi iurgia ſæpè
Indicántque fori, & creber conuentus agatur:
Paganóſque ſibi mulctent, canibúſque propinent.
Seſſio cùm venit, ſi fortè niualibus auris
Horruerit Boreas, populus crepitante molari
Expectat foris in gelida canáque pruina:
Intereà patres agitant conuiuia læti
Ante focum, decreta parant ad pocula, mulctas
Nondum etiam auditis deſcribunt partibus vllis.
Sic dominis damnare reos ſueuêre ſibique.
His præiudiciys factis conſurgitur: itur
A bene curatis: vt ad auditoria ventum eſt,
Cuia eſt lis ſua iura docet, promítque tabellas:
Sed fruſtra, prædamnata iam lite meracum
Ad cyathum: arbitrium iudex eructat iniquum
Ebrius atque ſatur: tum ſi fors ille queratur
Qui damnatus erit, ſi quid dolor exprimat amens,
Carcere punitur. demiſſis auribus ergo
Mœſtus abit quicunque ſapit: nam libera lingua
Eſt rabulis lucro, dominis malè prouida damno.
Quinetiam eliciunt iras, triſtéſque dolentum

Irritant vltro voces, & probra lacessunt:
Erumpat si quid, pœna vt mulctáve pietur.
Musset, ais, prudens, & prouocet, actaque tollat.
At bone qui scriptum faciunt, & in acta referre
Ista solent, habitant munitas turribus arces,
Aggeribus fossísque natantibus vndique cinctas
Nobilium comites, quibus appellatio sic est
Inuisa, actorúmque petitio, si quis vt istud
Postulet, appellétque, aut vapulet, aut natet alto
In vastam præceps deiectus ponte lacunam,
Carceris aut tetras cogatur ferre tenebras,
Deinde larem mutare, suóque excedere agello:
Infestum pagi quia regem semper haberet.
Ergo paciscendum, atque iniuria dissimulanda:
Et pro supremo sunt conciliabula pagi
Agnoscenda foro miseris, summóque senatu:
Gratia quòd nec plus dependant æris, habenda.
Vrbanum vidi locupletem ob prædia ruri
Primori mulcta damnatum prorsus iniqua,
Aurea viginti numerare numismata promptum
Subselli summi patrono vt scanderet arcem,
Atque vadaretur procerem, sanctúmque senatum
Pro se appellaret: tanti tamen ille negauit
Esse sibi quæstum, vt chirurgum quærere vellet,
Aut tumulum. sapiens, qui vitam prætulit auro.
Ast obeat si quis non ducta vxore, nec vllis,
Si duxit, natis, harpyæ protinus illæ
Vulturiique auidi miluinis vnguibus omnes,
Creditor id nullus poscat licet atque cohæres,

Aduo-

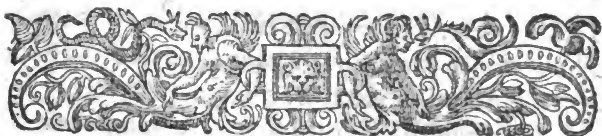
Aduolitant: bona & obsignant, & plurima inuncant.
Præpositus præstò est, præstóque vicarius eius,
Et procurator fisci, scriba, atque viator:
Tot pariter pestes populatorésque popelli
Ad prædam accurrunt vnà: inuentaria scribunt
Omnibus inuitis hæredibus: optima furtim
Auertunt, comedúntq; palàm quam plurima: si quid
Restat, & illa cohors id mancipat, atque sequestro
Tradit, & hæredi non antè emancipat id, quàm
Omnibus est aurata manus prædonibus: vt se
Emptorem, ast illos hæredes dicere possit.
Commemoro quid plura? dies me solstitialis
Deficeret, quantum scelerata calumnia, iuris
Graßetur specie si dicam, aut scribere coner,
Quæ vicanus agit caligatus cannabe iudex.
Nec tamen est horum mihi pars millesima nota:
Quando nec clamosa sequor fora trico molestus,
Nec sellas obeo patulæ sub tegmine fagi.
Ista lues tabésque virûm per rura forensis
Pérque vrbes serpens, rabiosa canicula quantum,
Vitatur, quantum febris quartana, caducus
Et morbus, quantum pestis quæ sæuit in omnes:
Eierat & quicunque potest, atque æqua requirit
Iura palatinæ quæ supplex impetrat aulæ,
Concedi veniam priua qui lege meretur.
Hoc genus antidoti est aduersum hæc dira venena.
In libertatem quare precor assere plebem
Vindicta atque manu, miserè quam cernis vbique
Afflictam, nexam, addictam, seruámque teneri,

Iudicis imperio sæuáque tyrannide pressam,
Omnibus atque modis capitis scis esse minuti
His conuenticulis, fas contra humanáque iura.
Retia nam vitare nequit fraudémque sequacem,
Insidiatricem ad vestigia singula semper.
De vectigali quod ager penditque luitque,
De censu, procerum quod ius est, notio sola
Iudicis accipitris sit oportet ruris alumni:
Atque etiam mulctæ hoc indictio nomine tantùm,
Pignoris & capióque, manúsque iniectio in aruum:
Vindicijs reliquum nullis nullóque paratum
Iure tenent: id eis dedit vsurpatio tantùm:
Regibus elusis circunscriptisque: per vnum
Quippe propagata est his iurisdictio censum.
Nobilis an quia possideo per ruscula glebam,
Addictum caput inde meum est & protinus illi?
Emptis atque tribus sulcis ego væneo totus,
Mancipium & fio, dedórque excarnificandus
Pestibus & diris arualibus? vt mala culmos
Non tantùm rubigo petat, sed corpora nostra
Appetat, & steriles nobis dominentur auenæ:
Nos rodant mures, adedant nos gurguliones?
Quem penes imperium regni solijque potestas,
Hunc penes & ditio est & iurisdictio solùm.
Arrogat hanc si quis, de maiestate verenda
Principis imminuit, sibi iuráque regia sancit.
Huius origo mali media succreuit ab aula.
Purpureus siquidem segmentatúsque potentis
Patricius regis comes & percharus amicus,

Prædia

Prædia communi dum latique fundia non vult
Esse tribunali sua quicquam obnoxia, rura,
Vrbes, & vicos, atque oppida: iura migrauit
Publica, & obtinuit fora litigiosa, suis quò
Imperitaret vti dominus, regnaret & vt Rex.
Inde tot enati Comitatus atque Ducatus
Vegrandes & degeneres, nimiúmque pusilli,
Ambitio titulos sibi dum venatur honoris,
Imperiúmque merum petit, & dum iuris habenas.
Vrbibus hinc & agris tot cœtus iudiciales,
Tot præfecturæ, necnon subsellia iuris.
Nam simul vt fractis patuêre repagula claustris,
Ilicet, vt praui docilis natura, decúsque
Ambitiosa suum titulis fastisque petessit,
Prodita sectati sunt multi exempla tributim:
Résque adeò redijt, vt qui vix octo quadrantes
Exiget è censu decima de parte misellis
Pagi, quíque clientelaria iugera vix ter
Dena suo potrocinio submissa tenebit,
Iura magistratúsque habeat, causásque forúmque:
Nec modò de censu dici ius imperat idem,
Sed de chirographis, pactis, nummísque penúque,
Denique de capite & fortunis omnibus vrget:
Et minimo in nido regum rex esse videtur.
Quid quòd magnorum sibi sumunt præmia regum,
Cùm sibi confiscent, inuadántque omne caducum?
An si istud regi ius, & tibi protinus esse
Debet ab exemplo? nec regi excepta potestas
Vlla, nec eximium ius iam seruabit vllum,

Vt priuum propriúmque habeat nil, quin tibi ſumas?
Æmulus ac æquare voles faſtigia ſumma?
At nobis vix hæc toleranda in rege videntur.
Quid quòd & hi noua iura iubent, & publica tẽnunt?
Quid quòd de nihilo mulctant fas iuráque contra
Paruæ curiolæ, rurales atque cathedræ?
Quid quòd legitimis vt agant fora paruula formis
Omnia, ne poſſit maturè ad iura venire
Quis tamen efficiunt ſua; cùm ſufflamine tanto,
Tam longáque mora, ſummi tardata poteſtas
Iudicij veniat, quæ litem diſtrahat omnem?
Tot præfecturæ, ſubſellia tótque terenda
Cùm ſint? ſcripturæ tot magna volumina habenda?
Tot faſces capſæque, quibus ſit mulus onuſtus?
Tótque incerniculis lis ſic ſuccreta, biluſtri
Tempore vix ſancti veniat ſub iura ſenatus.
Ius vbi tam lentè violatis ſubuenit, illic
Scilicet opprimitur ius, atque iniuria regnat.
Emolumenta etenim ſunt præſto, at pœna remota.
Caſtellana igitur ſat erit, ſat curia ſumma,
Hæc duo ſufficient prætoria regia nobis.
Iudicium reliquum cunctis damnóque malóque eſt.
Ergo iuſtitiam ſi vis reuocare fugatam,
Aurea Saturni per agros ſi reddere ſecla,
Vrbes ſi florere cupis, cupis eſſe beatas:
Iuſtitium reliquis æternùm indicito ſellis.

AD SOTERICVM GRATIS docentem.

TE gratis narras, Soterice, velle docere.
Vt gratis agat ergo tuo suadeto patrono,
Qui vocem multo venalem venditat auro.
Procurator item facito tuus improbet aurum,
Summittátque genu nulla mercede redemptus.
Quinetiam sanctum, te quæso, doceto senatum,
Ne petat à nostro statui sibi commoda rege,
Sportellásque dari. sed procurator opellam
Si vendit, si causidicus sua verba locare
Consueuit, si legitima mercede senator
Donatur, decus vt queat ordinis inde tueri;
Stoica quæ dicis credent paradoxa forenses.
Lucra aspernanti nemo tibi credet eorum.
Illa fori quæcunque vides subsellia, quæstus
Implet, & augustum magna emolumenta tribunal.
Quæ si quis tollat, fuerit mox curia sola.
Te simulatorem, comœdúmque esse putabunt,
Nec stipe contentum censebunt esse minuta.
Sed testamentis inhiare, lucrisque beatis:

 Insidia-

Insidiatorem captatorémque loquentur,
Atque eleemosynas auertere pauperis, atque
Amplas sectari prædas, contemnere paruas.
Mallem equidem tibi grata foret mercedula parua
Quàm congesta simul Claromontana talenta,
Iudicio quæ ferre rapax conaris iniquo,
Debita pauperibus non nexæ ad guttura vesti.
Sed pietas iam nota tua est, animúsque benignus.
Magna petis, qui parua fugis: pietatis auaræ
Huius amore tuum pectus feruescit & ardet.
Nemo velit quisquam causa stipis esse latronum
In numero: maiora cupit, spoliare paratus,
Et iugulare homines: queis sit dare præmia promptus,
Vt trahat in fraudem, spoliisque exinde fruatur.
Exiguum sic tu pretium contemnere suetus
Illicis vt iugules, fortunisque omnibus orbes:
Euertásque bonis, exhæredésque propinquos,
Et testatoris censu potiaris opimo,
Cui curatorem prætor dare debuit olim.
Eia age nobiscum sic, quæso, paciscere: triplex
Accipias pretium, legatáque cuncta relinquas,
Abstineásque manus alieno & munera temnas.
Verùm hoc harpyiam certò scio nolle pacisci.
Gratuitum iactare igitur nolito laborem,
Quando in fortunas prædo grassaris opimas.
Quid quòd cùm soleas quartus quintúsue docere,
Fucorum ignauas pecudes præsepe saginat
Mille, quibus nec discendi, nec cura docendi?
At nemo nostrûm sese tolerare potis sit

Mercede,

Mercede, ignauos nedum nutrire queamus.
Præterea quare affectas in ea vrbe professor
Esse, professores alijs quæ mittere sueuit?
Discipulosque vix tot habet, quot docta magistros?
Ostendunt festis vt compita picta Kalendis.
Vnum assem quoniam discentibus ipse remittis,
Idcircóne vrbeis rodent pecuaria mandræ
Ignauæ, Phariæque examina scæua locustæ?
Quæsticulum iustum qui negligit, imputat idque
Ciuibus & regno, & prorsus se pernegat esse
Cuiquam oneri, nec habet fundatas censibus vllis,
Queis sese tueatur, opes, censore Catone
Exuuijs hominum & præda pascatur oportet.
Mercedem cur quæ debetur negligis, illam
Quæ non debetur tamen exigis? ede quid illi
Sint abs te docti, quorum bona prædo tulisti:
Quorum legatis nunc fortunatus abundas.
Hoc tibi propositum est, hæc mens, cumulare bonorum
Congeriem, villas & prædia quærere multa,
Atque potestatem vitæque, necisque parare
In stupidum vulgus: quod tu cùm feceris, hortos
Mox Epicureos segnísque, satúrque petesses.
Grammaticósque omneis, doctores, atque magistros
Discipulorum inter cathedras plorare iubebis.

IN EVNDEM.

Acceptum gratis, gratis donare necesse est.
Lex, ais, hæc nostri certa sodalitij est.

Si verum

Si verum narras, aut da quod & accipis, aurum,
Aut quæ das alijs, nil nisi verba, cape.

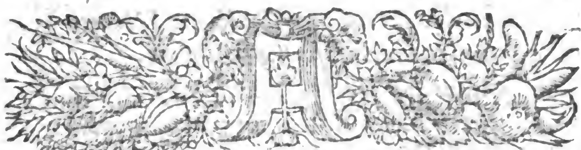
SCHOLA PARISIENSIS AD supremam Curiam Parisiensem.

Illa ego quæ magnos quondam tibi læta Catones
Protuli, & excelso semina digna foro.
Nunc etiam magno prolem generosa parenti
Cur non dem, quæris? fibula supposita est.
Fibula parua quidem, sed quæ si longius exit,
Obstabit facili scæua puerperio.
Iámque ades, ô Lucina, tuæ succurre parenti,
Nec pátere hanc tecum sic sine prole mori.

P. IIII.

Gaudebunt faciles iam certa prole mariti,
Nec genium lecti fallere lusus erit.
Hoc tribuis Romane pater, dum lege seuera
Iungitur ordinibus fibula casta tuis.

AD

AD C. ET AMPLISS. VIRVM MICH. HOSPITALEM FRANCIÆ Cancellarium Silua, qua libros Aduerſariorum ei dicat.

I manibus poſſem ſpirantes fingere ceras,
De Pario ſimiles ſi ſcalpere marmore vultus,
Si viuo poſſem tabulas animare colore,
Ducere ſi facili viuentes ære figuras:
Exprimeret te cera,color,lapis atque metallum:
Omnibus inque locis tua ciues ora viderent:
Et pacatorem te Gallia tota ſacraret:
Ac titulis laudum legeret monumenta tuarum.
Noſtra manus ſed enim eſt rudis atque indocta,pro-
Materiam fœdare poteſt,non arte polire. (bamq;
Attamen egregia eſt noſtra & propenſa voluntas,
Quæ geſtit quocunque poteſt ſe munere gratam
Exhibuiſſe tibi:malè formauitque dolatum,
Quo te nunc veneratur opus,numénque ſalutat
Quo ſubmiſſa tuum,& votiuam dedicat illi
Informem velut effigiem ſcabrámque rudémque.
Ruſticus indocta ſimulachra exculpta figura

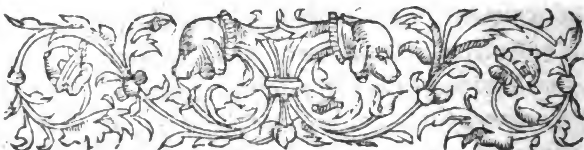
Sic po-

Sic posuit diuis, truncóque simillimus Hermes
Sic statuebatur: durus sic stipes in aruis
Numinibus sacratus erat, pietásque placebat.
Sic dabat & Veneri luteas virguncula puppas:
Et Laribus suspensa pila est, gratéque recepta.
Si meritis æquata tuis tua munera velles,
Pieriis tentata modis Musáue pedestri:
Te solus caneres, in cœlum & carmine ferres:
Qui tantis scribis carmen virtutibus æquum:
Æquiparas & facta sonis, & laudibus acta.
Cœlitibus sed grata diis est sola voluntas
Obsequio testata pio cultúque probata:
Sic studium nostræ tibi commendabile Musæ
Officio, acceptum cupimus gratúmque videri.
Tellenas nugas & gerræ vana Sicanæ
Nomina fac superent quæ mittimus atque dicamus:
Tu pretium ponas animo votóque dicantis,
Non nebulis, ventísque datis & inanibus auris,
Quas tibi conclusas nouus Æolus vtribus offert.
Extenuare tibi non amplificare paramus
Nostra, nec orandi consueta extollere lege:
Verba damus, verbosum & opus nũc mẽte mouemus,
Qualia quæ balbi dictantur voce magistri
Cirratis pueris, nec iam cantantur ephebis.
Nos obelis etiam quædam configimus, in quo
Auctores vereor ne nos iugulasse iocetur
Rhinoceros aliquis, non confodisse veratis
Errores, esset cùm tanta licentia ferri
Omnibus, & passim iugulare impune liceret.

Nos etenim fermè, quo tempore tristis Erinnys
In ferrum ciues odijs furialibus egit,
Scripsimus hæc subito nimis indigesta labore:
Confusúmque chaos glomeratámque agmine turbam,
Atque iteratarum nugantem murmure vocum
Immemor interdum quas mens reuocauit, ineptè
Miscuimus. Nam cùm studijs grauioribus esset
Mens aliena, malis patriæ communibus ægra:
Auxilium nobis, animíque leuatio mœsti,
Peruolitare fuit doctrinæ scripta politæ:
Atque notare manu si quid succurreret, & mens
Suggereret: modò chirographis contendere pressa
Et falsi damnare, leui sed semper opella.
Sic charæ clades patriæ & mala publica tandem
Hoc peperêre malum. schedium sic vendito nostrum.
Nec tamen ærumna lector se existimet vna
Defunctum, restare aliam sibi sentiet hydram,
Cui linguæ tot & ora sonant, tot surrigit aures,
Bissenóque trahit sinuosa volumine terga.
Ergo facem, clauámque paret spoliúmque leonis,
Vt monstrum tutus plaga flammáque sequatur.
Auctio si fiat, præconia deferet omnis
Hinc mihi, qui solus vænalem extrudere mercem,
Et possum emptores inducere solus hiantes.
Quid faciam? loquor ex animo quod sentio verum.
Nec catulum possum melitæum efferre moloßum:
Magnificis nugas nec possum extollere dictis:
Præmia nec laudis censemus nostra mereri:
Nec laus his petitur, votorũ hæc summa meorum est:

Excusan-

Excusanda bonis non accusanda putentur,
Et veniæ credi non culpæ affinia possint.
Quæ sacrata tibi sic sunt & vota Michaël,
Certa salus patriæ, iurisque antistes & æqui,
Vt Samiæ diuis capides vel fictilis vrna.

D. M.

FRANCISCI DVARENI IVrisconsultorum huius memoriæ facilè principis hoc funebre carmen Adr. Turnebus. mœstiss. canebat.

TV' NE sacer legum vates, & iuris Apollo,
Tun' æqui consulta Themis, tun' fasq; piúmque,
Et superis demissa polis Astrææ, relinquis
Tam subitò mortale genus? spretáque caducæ
Conditione plagæ, Duarene, micantia cœli
Præpetibus subnixus abis ad sidera pennis?
Siccine nos, Duarene, fugis doctissime legum
Interpres, cupidósque tui, iurisque bonique?
Lingua iuuentuti tua quod condibat, amico
Suadelæ perfusa fauo, quæ rore liquenti

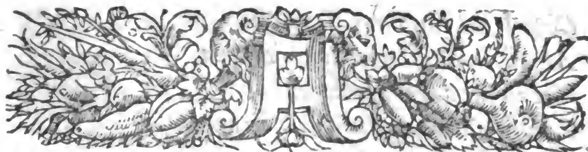
Irrigui

Irrigui mellis totum manabat Hymettum,
Hauserat & liquidum ius, impuráſque lacunas
Setigeris linquebat apris, ſeclóque ſuillo
Spurca volutabra & cœnoſo gurgite lamas.
Quis tibi nunc ſucceſſor erit? cui munia mandas
Docte tua, atque vicem quis nobis obtinet iſtam?
Cui Biturix plaudet, veterem quòd vindicet vrbem
A cariéque ſitúque veternoſáque ſenecta,
Et renouet, iuuenum diſtendens mœnia turba?
Quæ poſthac viduis mœrebunt frigida tectis,
Rarus deſertis errabit & aduena vicis.
Nam ſimul atque tuos mors frigore perculit artus,
Defluxit ſtudioſa cohors, paßimque migrantum
Cernere erat totas per ſingula compita turbas.
Illecebris cantus ſiluas Oeagrius Orpheus
Vt traxit, vocalis vti delphinas Arion,
Saxa mouere ſono veluti teſtudinis olim
Dircæus potuit Thebanæ conditor vrbis,
Duxit & auritum lapidem quocunque vocauit:
Sic Duarene tua facundia mellea vocis,
Fœcundus ſic iure animus ſophiáque refertus
Ducere conuentus vtroque ex axe ſolebat.
Terrarum tractus tu, vaſti quamlibet eſſent,
Et Libyæ ſolas nullis cultoribus oras,
Ingenio Duarene tuo linguáque frequentes
Reddere vel poteras: at nunc te funere merſo,
Antè frequens, orba Biturix palatur in vrbe
Solus, & vt vacui metitur iugera campi.
Viuere te decuit longæua ſecla Sibyllæ:

Neſtorea

Nestorea decuit te longius ire senecta,
Virtuti sophiæque tuæ si numina diuûm
Æqua forent, hominúmque genus si iúsque bonúmque
Respicerent, quorum eximius solúsque merebas
Interpres dici. Quod si sors aspera diuûm
Conditione viris licuisset flectere fata:
Vel prece vel pretio nobis Duarene redemptus
Nunc esses saluus, si pro te sortè viritim
Contribuenda etiam vitæ pars magna fuisset.
Non exorato sed stant adamante reuincta
Fata deûm, clauóque rigent confixa trabali.
Attamen ipse tui meliori parte superstes,
Romulidûm dum iura forum colet, vsque fereris,
Ingenij parta monumentis laude decorus,
Miretur quæ posteritas, quæ laudet amétque,
Quæ dirimant lites, ius eruat vnde potestas
Omnis, & ambiguam iudex examinet artem:
Mortali regione etiam dicêre relicta,
Curriculo volucri subuectus in æthera, diuûm
Concilio adsciptus supra cœlestia templa,
Virginis aßessor, solio quæ iusta tonantis
Assidet, æquata suspendit & omnia lance.

IOA-

IOACHIMI BELLAII ANdini Poëtæ clarifs. tumulus

ELLAI, gremio Mineruæ docto
Quem fouit, Charis & venusta pauit
Succis ambrosiæque nectarisque:
Os cui Suada lepôre tinxit omni,
Plus quàm Mopsopio fauens Pericli:
Quem Phœbus, comes & Camœna Phœbi
Fontis Pierij rigauit vnda:
Et vincto pede fecit & soluto,
In lingua Latiáque Gallicáque,
Et fandi coriphæon & canendi,
Sic nos deseris occidisque letho,
Manes ante diem petens sepultos?
Sic florentibus hinc migrans in annis
Et luctum & gemitum relinquis orbi,
Qui desiderio tui senescit?
Namque omnes veneres, ioci, lepôres,
Atque omnis decor, elegantiæque
Tecum cespite conteguntur vno:
Et versus silet absonúmve stridet,
Vt nunc fundimus obstrepentis ore
Gerras anseris, aut inauspicatæ
Infaustos vlulæ modos ciemus:

Cùm Phœbeius vnus oſcen eſſes,
Muſarum Philomela cùm canora,
Vocalique dares ſuauiores
Cantus gutture, quàm ſenéx ve cygnus,
Æger funera cùm propinqua cantat,
Vel phœnix reparatus è fauilla,
Solem cùm modulis nouum ſalutat.
Æquum ſtamina non erat ſorores,
Fuſis fata virûm ſuis rotantes,
Firma rumpere ſic tibi iuuenta:
Verùm impendere tota penſa ſummo
Vati debuerant, nec imputare
Eſſet quòd colus euoluta tota.
Quin ſi quid reliqui fuiſset vlli,
Cuius iam breue ſtamen amputaſsent,
Summæ debuerant id applicare,
Et producere poſteros Decembres,
Vltra ſecula Neſtoris diſerti,
Vltra tempora pulueris Sibyllæ,
Tithonique ſenis ſuperſtes æuum.
Cur regni Deus arbiter ſilentis,
Sic, heu, te iuuat inuidere nobis,
Si quicquam eximium eſt vt occupare
Illud mox properes manu rapaci:
Vſurámque neges morámque lucis
Longam, dimidiata fata carpens?
Cur ah non potius ſolo gementi
Tollis pondus inertium virorum?
Cur viuacia fata tendis iſtis?

Faſtidis

Fastidis nimis improbos, diúque
Expectas nimis vsque prorogando:
Contrà in limine tu bonos iuuentæ,
Actis vix bene quinque sæpe lustris,
Thesauris auidus nigris recondis,
Nati sint velut in tuam rapinam.
Atqui cùm probitas & his, & illis
Accrescat sua prauitas in horas:
In prauis properare debuisti,
Ipsos vt minus improbos haberes:
Esse at lentior in bonis vicissim,
Esset quo tibi fœnerata virtus.
Funestus fuit annus iste Musis,
Quo sunt lumina rapta litterarum.
Morbus Scaligerum peremit, arte
Clarum Pæonis eloquentiáque,
Altúque in penetralibus Lycei.
Morti te, Duarene, pignerauit
Quartanarius æstuosus ardor,
Legum ænigmata iuris atque nodos
Soluentem melius peritiúsque,
Quàm vel Scæuola, Paulus, Vlpianus.
Non te garrula suspicáxque fama,
Ficti nuntia pertináxque falsi,
Præstantem omnibus eruditione,
Queis splendere datum toga forensi,
Atque attollere dignitate fasces,
Dotali in lare liberam solutum
Vitam reddere, Ranconete, sinit.

Gallandi columen decúsque Phœbi
Viuebas, Academiæque princeps:
Nec vir maximus oderas pusillum
Qui te suspiciebat Adrianum,
Et te plus oculis suis amabat:
Heu te tormina sæua sustulerunt,
Dira & proluuie cruoris aluus:
Nec te Pergamei senísque Coi
Hoc morbo potuit leuare cura.
Phœbus nunc & Hyantiæ sorores
Ne lugubria, ne nigros amictus,
Tristes funere quos tuo gerebant,
Ponant, continuetur vt nefastus
Luctus, victima concidit poëta
En noster, Stygio Ioui sacrata.
Nunc de Castalia triumphat Orcus,
Cuius pignora prima vindicauit:
Nobis relliquias notæ secundæ
Dimisit, veluti cadique fæcem,
Quam lucrum putat esse non habere.
Es fœlix tamen & beatus, hac qui
Bellai, regione demigrasti,
Quæ fraudi plaga criminique prostat.
Non in carcere nam tenebricoso
Inter tartareas manebis vmbras,
Nec Dis te picea locabit aula:
Sed nigri effugies locos Auerni,
Et mox Elysij petes vireta
Campi, deuia sedibus nocentum,

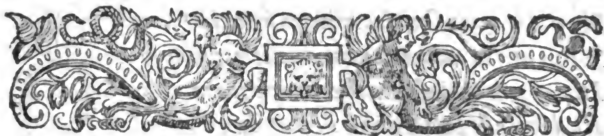
Quam

Quam laudis cupidi piique manes
Oram præpetibus sequuntur alis.
Illic largior ætheris sereni
Lux, & purior aura te fouebit:
Illic concilio frui Deorum,
Illic cernere quicquid & licebit
Omni tempora seculo tulerunt
Præstans integritate litterísque:
Nec florere malos & immerentes
Indignabere, laudis ac honesti
Calcatis titulis vt inquinatis,
Et virtute iacente vt obsoleta.
Illuc aduueniente te poëtæ
Quos in delicijs amoribúsque
Viuus semper habere consuesti
Occurrent tibi plurima salute
Extemplo, oscula diuidentque multa.
Te Gallandius obuijs lacertis
Mox visum excipiet, manúque prendet,
Sermonem & seret eloquens magister,
Vitæ commoda quo perennis edet,
Et vitæ mala colliget caducæ:
De me nonnihil & rogabit ille
Fortaßis, nisi poculo capaci
Lethes faucibus ebibit liquorem:
Nec quam ceperat hic superstes antè
De me sollicitudinem, sepultus
Illic forsan omittet, hac & vna
Vretur malè cogitatione,

Quòd sim præsidio cliens patroni
Orbatus: sed ei memento dicas,
Ne se maceret, aut beata vitæ
Turbet gaudia: me satis supérque
Eius munificentia beatum
Esse, vt suppetat hîc viatici sat,
Quo vel non malè vita transigatur,
In vestrámue coloniam migretur.
Nunc hoc vt caput expietur omni
Vitæ crimine, vota mando vobis,
Fœlices animæ & mihi verendæ,
Pro me vt numina cœlitum rogetis,
Allegóque preces ad illa vestras.

VERSVS P. GALLANDII TVmulo insculpti.

Debueras fuluo, mi frater, stare metallo,
Ob meritum grato cultus ab orbe tuum.
Hîc tua sed saxo frater tego membra rigenti,
Próque meis opibus te pietate colo:
Immemor accepti dum cessat muneris orbis,
Nec conferre tibi debita busta parat.

C. V. IOANNIS PRAEVOtij Senatus Parisiensis Præsidis Tumulus

MBIGVO mentis diuersus differor æstu,
Prosequar an lachrymis, Prauoti, an lætus ouanti
Carmine concelebrem tua funera, instáque causa est
Cur alternanti sententia pectore nutet.
Relligionis enim, fidei, virtutis auitæ
Exemplum quòd eras, sancti quòd iuris amussis,
Atque iuuentuti quòd eras imitamen honestæ
Propositum, ad cuius se fingeret illa colorem,
Delicuisse velint, cur ciues imbre madenti
Amisso te, causa subest meritissima, tantum
Iacturæ fecisse tua qui morte videntur:
Vt disciplinæ veteris propè formula, nunc &
Exemplar pereat, te nobis funere rapto:
Frigidáque vt posthac sint morum oracla futura.
Acrius est etenim documentum, cuius imago
Nobilis exposita est, coram sensúsque lacessit:
Præceptis quàm quod nudis strepit atque susurrat,
Effigiéque fidem nulla speciéque meretur.

Sin patriæ causam & nostram seponimus ipsi,
Solius atque tui rationem ducimus vnam,
In partem examen meliorem pondere vergit:
Et dubitasse pudet, nihil illætabile quando
Euenisse tibi video, nihil atque dolendum:
Omnibus officijs quique omni munere vitæ
Perfunctus, Pyliam peruectus & vsque senectam,
Sæua nec expertus fortunæ tela sinistræ,
Cesseris vt conuiua satur, plenúsque bonorum,
Suppeditare homini quæ sueuit vita fruenda.
Iámque magistratu posito, simul vrbe relicta,
Omnibus & liber curis, in ruris amœni
Secessu positus, melioris præmia vitæ
Spectabas, & ad eius iter te mente pararas:
Mortem ceu tardam, ceu fata morantia multùm
Increpitans, quòd te hac in colluuione tenerent
Longius, & cœtu cœlestum adscribere nollent.
Est sophiæ germanus amor studiúmque, Platonis
Credimus & chartis, hæc commentatio mortis.
At vitæ illecebris multi & dulcedine capti,
Pulset eos quanuis penè octogesimus annus,
Non mortem expectant, non fata nouissima cernunt.
Ac si quando ipsis ex hac est luce migrandum,
Iniecitque manum mors, & vadimonia fecit,
Securos vt si deprendat in æquore nautas,
Cùm ridet placidi mollis pellacia ponti,
Turbo repens ortus, tempestatésque sonoræ,
Oppressos clamant, improuisóque queruntur
Auelli interitu, spemque & vota irrita lugent,
In lon-

In longum quæ mittebant, vt numine pacto:
Accusantque deos & fata iniusta loquuntur,
Quòd primis sibi carceribus sit meta locatà.
Dicere fœlicem te docti secta Lycei
Præmia tergeminûm complexum summa bonorum
Posset, & absque malis interuenientibus vllis,
Exemplúmque sui te ponere dogmatis illa.
Quippe tenore pari quem prosperitatis euntem
Quartus & abstulerit demum octogesimus annus.
Fœlix de Macedûm cognomen gente Metellus
Qui tulit est habitus, gestis quòd honoribus amplis,
Quattuor à natis eboris quos sella curulis
Extulerat, flammæ fertur datus esse rogali:
Et tibi qui summos gessisti viuus honores
Inferias totidem charissima pignora mittunt,
Et faciunt tibi iusta sacri præclara senatus
Ornamenta, decus quos præsidiale togatos
Insignit, celsi vel consulis infula comit.
Nam gener & nati duo magni præsidis altos
Attollunt fasces, insignia consulis vnus.
Moribus hi cùm te referant, vrbémque potentem
Quæ caput est regni, totius splendor & orbis
Seu quis iustitiam spectet, seu Palladis artes,
Quò patriæ titulum communis iure meretur,
Iusta lege regant, ceu quattuor atque viratu
Horum fulta salus populi nitatur & æqui.
Non mihi tam fato nunc esse videris ademptus
Quàm postliminio rediuiuus, déque renati
Pythagoræ placitis non vnus, fœnore largo

Vltra

Vltra Geryonem quadruplex sed redditus esse,
Vt mage clareres ditionéque plura teneres:
Quique magistratum magna cum laude, sed vnum
Gessisti, plures vt quadruplicatus haberes,
Plúsque tua virtute frui respublica posset.
Sed mihi fœlicis promenda professio sortis
Elogijque tui: satis hæc narratio, ceúque
Editio census ostenderit esse beatum,
His rebus partis voueat queis quisque potiri.
Es natus Blesis vbi diuersoria regum
Gallorum nitido pulcherrima marmore candent:
Hanc vrbem Ligeris præterfluit agmine leni
In gremio regni fundatam & pacis alumnam:
Nobilitas vrbis regum facit esse potentum
Municipem: generis nec abest tibi stemma decori:
Coniugio & Mariæ Brachetæ dignatus es alto,
Auctum quæ pulchra fecit te prole parentem,
Atque Ilithyam fœlix experta fauentem
Edidit octo mares serie trináque puellas
Continua. tibi suppetijt res largiter ampla,
Lustráque sunt magnis bis quinque in honoribus acta.
Te Lodoicus enim patriæ pater, optimus ille
Musarúmque parens Franciscus, & inclytus armis
Erricus, fatóque puer Franciscus acerbo
Raptus, consulis in fastis selláque locarunt:
Supplicibúsque ijdem te reddere iura libellis
Arce Palatina proedrum iussêre priorem.
Omnibus ordinibus vixisti charus, amator
Virtutis quòd eras & seruantissimus æqui:

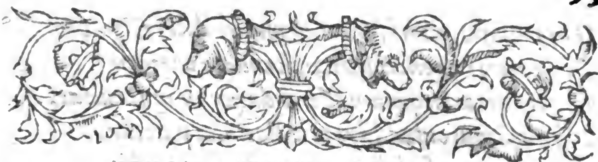
Et tua

Et tua ciuibus est probitas pietásque probata.
Segnitia incultúque animum sordere sitúque
Non permisisti: ingenuis verùm artibus illum
Ornasti, totúmque Deo cœlóque dicasti.
Quæ tibi crediderat vitam natura benignam
Clementémque tibi se præbuit, atque profundum
Ad senium te expectauit, dum reddere velles,
Non appellatrix fuit importuna, nec aures,
Aut oculos, membrúmve aliquod ceu pignora cepit:
Plerunque vt lentus mulctatur debitor æris
Pignoribus captis, acer cùm creditor vrget:
Integer atque valens, vegetis & sensibus, vllo
Nec captus membro, senio confectus & annis
Sic cadis hinc, cadit vt maturus ab arbore fructus.
Nobilis est, Turonum quâ sunt & amœna vireta,
Et Tempe formosa, locus quem Nereis olim
Acide dilecto Cyclopis crimine cæso,
Trinacriæ pertæsa solum procul æquore salso,
Et sibi delegit, de se & Galathea vocauit:
Est vbi Cyriaci vicus de nomine diui,
Qui tibi parebat iure & ditione patrono:
Emeriti cui depositum iam corporis antè
Fomentúmque tui curis atque vrbe solutus
Mandaras, vitámque Deo cœlóque sacraras:
Vt quandoque Deus signum daret induperator,
Atque huius linqui vitæ stipendia vellet,
Et velut hoc ex præsidio reuocaret & arce:
Accinctúsque fores & iter mox lætus inires.
Hic portus vitæ, requies viuacis & æui,

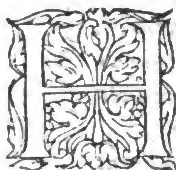
Hic

Hîc placida tandem compoſtus morte quieſti.
Omnibus optando ſic fati es fine potitus.
Ergo in te lugere nefas ſibi quiſque quod optat:
Nam votis hominum non conuenit atque dolori,
Sed vice natalis lux iſta eſt fauſta putanda.
Si namque, Actæo quod verum credo Soloni,
Hæc meritum affirmat iam certa in ſede locatum,
Et conſtat ſummæ decus hinc vel dedecus omnis:
Iſta tuos ſine nube dies lux finijt alma,
Fecit & vt tutò poſſis vereque beatus
Extra fortunæ poſitus vim teláque dici.
Hinc igitur lachrymæ procul, hinc & planctus abeſto,
Et luctus mœrens hinc, fœmineúſque vlulatus.
Dicamus bona verba, precantia verba loquamur:
Et purè loti niueáque in veſte nitentes
Fœlicem ad tumulum violas & olentia ſerta
Purpurei floris, palmis & lilia plenis
Spargamus, ſimul Aſſyrios fundamus odores,
Dicamúſque huius fœliciter oſſa quieſcunt:
Sed ſuperas animus fœlicior incolit oras.

DE

DE IMMATVRO GEORGII Bonæ Transiluani obitu.

EV Bona florenti iacet interceptus in æuo,
Et quisquam in lachrymas, & in exequialia cessat
Carmina? cùm planctus & Pannonis ora sonantes
Ingeminet, laceris & eat mœstissima peplis:
Amisso miseranda decus quæ flore requirit:
Italidésque gemant sua nutrimenta Camœnæ:
Quòd frustra doctas hunc excoluère per artes?
Inferias igitur sacro Victorius ore
Mittit, & exculti celebris facundia Pauli.
Faseolus queritur tua funera mœstus acerba.
Te Robortellus Latij Graijque professor
Eloquij, gaudet quo Felsina clara magistro,
Discipulum primis abreptum mœret in annis.
Officiúmque pium Sambucus vbique tuetur:
Pannonióśque iubet, Gallos, Italósque dolere.
Versibus egregijs sermone vtroque poëtæ
Intempestiuo te decessisse queruntur
Interitu: rude carmen eis interstrepit istud,
Improba Cecropias offendens pica querelas.

Da ve-

Da veniam, munúsque meo metire dolore,
Non merito, generose, tuo: si condere carmen
Quale meres, nequeam, fuerit damnanda facultas,
Non animus culpandus erit, licet ista putetur
Nænia, quam stultis decantat præfica verbis.
Indole cùm tanta virtutis præditus esses,
Consilio & factis potuisses fortibus olim
Afflictam releuare solo, releuare iacentem
In decus antiquum patriam, te sospite cui spes
Barbaricum fuerat dominatum exire remoto
Posse iugo, perculsa tua nunc illa ruina
Despondétque animum, libertatémque relegat
Inclementis heri passura nefaria iura,
Et quodcunque nefas volet imperiosa libido.
Quanta orbi iactura pio te facta cadente est?
Pannonis antiquis te vindice terra receptis
Finibus, ah, nobis in propugnacula belli
Impia quod sanctis Mahumetis secta minatur
Præsedisset, opem Christi rebúsque tulisset.
Quid quòd & in medijs hymenæis fratris iniqua
Sorte peremptus obis? quòd pro genialibus vrget
Funereas lucere faces sæuissima Parca?
Debuerat licuisse minus fatalibus horis,
Germanisque colos quæ duro pollice tractant,
Lætitiæque nefas interuenisse beatæ
Non decuit. Quid ius tam pauci lædere vestrum
Excepti potuêre dies? an vestra potestas
Non satis, ô Parcæ, vobis asserta fuisset,
Ni vos & choreas, pacti festósque iugalis

Funestasse

Funestasse dies letho sciremus atroci?
Insultare viris generoso sanguine cretis,
Candidáque in pullas velamina vertere vestes,
Gaudiáque in lachrymas, & singultantia verba,
In planctus mutare choros, luctúmque nefastum,
Mortales odisse fuit: ludóque cruento
Velle iocóque frui, fuit inuidisse malignè.
Sic meus Erricus dum coniugialia natæ
Orgia concelebrat ludis solennibus, hastæ
Fragmine percussus sceleratam sensit Erinnyn.
Vrsula quæ nati curabat pronuba thedas,
Laude omni præstans, matronalique pudore,
Alterius nati producit funera corpus.
Pontificúmque Olahus decus; ornatúsque piorum,
Auspex qui sanctis sacra læta peregerat aris
Iusta facit, sacris feralibus atque parentat:
Induxitque nigræ mœstus sibi vellera vittæ.
Si tibi primæuo, iuuenis generose, cadendum
Ætatis sub flore fuit, cur lectulus ægro
Exhausit potius vitam, quàm barbarus ensis,
Martia tentanti pro relligione pericla?
Infesta commissa tuba nam prælia debent
Pannoniis inferre necem, qui sanguine claro
Sunt geniti, cùm Christicolis procul vrbibus hostem
Oppositis arcent sceleratum fortiter armis.
Conqueror hîc cessasse deas fatalia nentes
Stamina, debuerant quæ festinare, tibique
Accelerare diem, & dirum præuertere morbum.
Hostili mandata manu solatia nobis

Mors

Mors ferret, qua legitimo, patrióque fuisses
Nobilis excessu meritus cœlestia templa,
Demeritúsque piam defenso numine gentem.
Hoc suspirabas, hoc ipsa in morte gemebas,
Cùm iam deficeres, premerétque natantia lethum
Lumina, Turcarum quòd non proprióque madentem
Sanguine, te superum sub limina fata vocarent.
Tu tamen à superis simili donabere lauro,
Próque focis, ac queis próque aris vita profusa est.
Velle etenim fecisse fuit, propensa voluntas
Factis æqua pari mercede rependitur illic.
Ergo conuexi fulgens te regia cœli
Accipiet, mixtúsque choro non degener ibis
Heroum, aduerso pro relligione tulerunt
Pectore qui sacri lethalia vulnera belli.
Pannoniósque tuos agnosces lætus ouantes,
Atque triumphalem Geticæ de strage phalangis
Coruinum, reliquis splendentem clarius vmbris.

AD IOACHIMVM BELLAIum de morte Errici II.

Immerita regem sic luges morte peremptum,
Flebilibúsque citas carmina mœsta modis,
Integrat Actæas vt aëdon orba querelas,
Et sua vocalis funera cantat olor.
Debueras alia, rex optime, morte perire,
Mors tua non alio debuit ore cani.

IN ARI-

IN ARISTOTELIS SIMVlachrum antiqui operis M.Hospitalis vultum referens.

Fallit Aristotelis sub nomine fusa metallo,
Quæ magni species Hospitis ora gerit.
Nec fallit, seclis quoniam redeuntibus ortus
Hospes, Aristotelis mens faciésque redit.
Panthoides in Pythagora sic antè renatus
Dicitur humanum rursus inisse genus.
O mihi Memmiade, iucunda ac dulcis imago,
Vno quæ in vultu donat vtrunque virum.
Doctior est illo nullus, neque doctior isto:
Neuter habet vitæ nec probitate parem.
Ille suæ patriæ Pellæo diruta marte
Hostili emeruit tecta refecta manu.
Nostram hic, quæ præceps ciuili impulsa furore
Corruit, in vitam restituitque gradum.
Ille suæ patriæ leges & iura rogauit:
Huius in edictis nostra reposta salus.
Ille quoque Hermiæ Phœbæo nectare carmen
Condijt, hic Phœbus quæ canat ipse, canit.
Ergo animi cùm sint similes & corporis ambo
Dotibus, effigies illius, huius erit.

De P. Ronsardo cl. Poëta.

Ronsardus carmen Musis & Apolline dignum

Qui pangit, qui Graiugenæ Latiæque Camœnæ
Ornamenta suis aspergit plurima chartis,
Atque indicta prius dias in luminis auras
Multa viris priscis auctor doctissimus effert:
Vermiculata notis variant emblemata pictis
Cui versum, gemmæque nitent, & carmina signant:
Purpureis veluti se floribus induit arbos,
Pingitur in varios aut pratum vere colores,
Aut picturato prætexens aëra limbo
Ducit ab aduerso speciem Thaumantias astro:
Aonio Musas deducet vertice primus.
Primus Idumæas feret & tibi Gallia palmas:
Sequana quâque piger sinuosis flexibus errat,
Amnéque diuiduam coniungit pontibus urbem,
Pierides vobis solido de marmore templum
Hospita tecta parans augusta sede locabit:
Vester & antistes vittis sacrata reuinctus
Tempora, Panchæos aris adolebit honores.
Ante hunc incomptis Fauni Satyrique canebant
Carminibus, numerúsque rudi Saturnius ore
Stridebat, nec erat vobis Phœbóque poëta
Vllus digna loquens, sed ineptus quale per agros
Perstrepit vpilio siluestri carmen auena.
Primus at hic plenos deprompsit pectore cantus,
Et sensus viuis animauit vocibus: ipso
Impleuitque deo, quem cordibus intus anhelis
Enthea verorum spirant præcordia vatum.

CLA-

CLARISS. MEDICO I. GORRÆO NICANDRI THERIACÔN INTERPRETI.

Vipereo quæ tu vulgas aduersa veneno
Carmina Romani compta nitore soni,
Iurat Apollo Deus vatum, Latiæque Camœnæ
Esse ex Albanis hæc tibi nata iugis.

Εἰς Νίκανδρον καὶ Γορραῖον.

Πολλὰ τεῇ, Νίκανδρε μάκαρ, παρεθήκαο βίβλῳ
Μείλιχα τῆς πινυτῆς φάρμακ' ἀκεστορίης,
Ἰοβόλοις δακέτοισιν ἀλέξια, τοῖσι Γοραῖος
Πάνσοφος αὐσονίων γῆρυν ἐπημφίασεν.
Οἳ φθόνον οὐλόμενον καὶ βασκανίην ἀλεγεινὴν
Ἄλκαρ ἰητρεύσει συκόφασίν τ' ὀλοὴν,
Οὐδὲ σὺ, οὐδέ κεν αὐτὸς ἰήιος εὕροι Ἀπόλλων.
Τῶν κρείσσων πάσης δηγμὸς ἔφυ παλάμης.

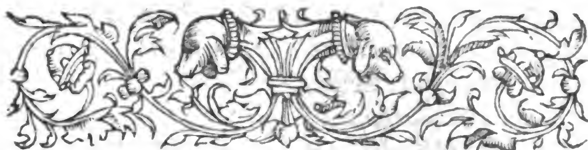
AD EVNDEM

Qui Gorræ virûm properantia fata moraris,
Parcarum & tendis lina breuesque colos,
Orci quique mihi reuocato à fauce dedisti
Vitali cœli lumine posse frui:
Rochonem Chordámque tui suffragia puncti
In primis faciant, quæso, sedere locis.
Hoc probat & Pæon natúsque Coronide nympha:
Hoc probat & Cous Pergameúsque senex.

Hoc medici fratres Podalirius atque Machaon,
Hoc tua Phœbus item maxima cura cupit.
Cœlitibus pudeat te dissentire tot vnum,
Artis & auctores deseruisse tuæ.
Hos igitur iubeas subsellia prima tenere:
Vt longum post se ducat vterque gregem.

Pro Leodegario à Quercu.

Grata quidem fuerat Daphne dũ intacta manebat,
Dum fuerat saluus virginitatis honos:
Grata quoque arbor erat matri gratissima diuûm,
Hirsutis vernans dum stetit illa comis.
At postquam rapuit Boreæ vis improba vtramque,
Prorsus & immiti depopulata manu est:
Attestor superos nil iam mihi gratius esse
Quàm quæ de quercu facta corona datur.
Quid iuuat in Quercum genuinum frangere dentem,
Quam feriens resilit durus & ipse chalybs?
Háncne etiam vestris vultis exurere flabris,
Vt nihil exuperet quod mea busta tegat?
Non ego delector salicum malè prouidus vmbris,
Quas quiuis dubias turbine ventus agit.
Non hederas (quanuis lambant mea saxa) sequaces
In quercum cupio serpere fronde meam.
Illa mihi charas charissima porrigit vmbras,
Contemnens Boreæ flabra, Iouísque minas.
Nam quantum æthereas ramis se tollit in auras,
Tantum radices Tartara in ima iacit.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΠΑΡΑΣΙΤΟΣ.

EST parasitus egens qui regia tecta frequentat,
Nulli non notus, nulli optandúsque sodalis:
Manè salutator primatum insistere limen
Qui solet, & magnæ capitur nidore culinæ:
Ore loquax, atque ore vorax: os lædere nulli
Lentus, nec superis solitus quoque parcere diuis.
Scriptorum genus omne sua trutinare statera
Assolet, æquatáque examinat omnia lance:
Nec laudare solet, sed carpere dente maligno:
Attollitque supercilium, vocísque boatum
In iuuenum cœtu, solúsque loquaciter omnes
Obruit vndanti verborum flumine, víxque
Enatat è tanto nugarum gurgite quisquam,
Qui non vesanæ condemnet iurgia linguæ.
Quid stylus & ratio scribendi, quæque figuræ
Dicendi, nulla non perstrepit improbus hora.
Arrogat ista sibi, se prædicat ista tenere:
Detrahit hæc alijs, sibi quæ se indice donat.
Iste colax epulas si quando est nactus opimas,
Regi aut Satrapæ sermonis cedere partem

Nescit: & hyberno torrentior amne volutus
Quid tacet aut quid non blaterat? nunc iste potentes
Committit reges, placido mox fœdere iungit.
Turcarum historiam memorat, nostrámque reuoluit:
Illi Turca placet, dolet idem principe Franco.
Turca fidem colit vsque, colunt mendacia nostri
Semper, ait, reges: assueuit & artibus, inquit,
Ille bonis, at desidia luxúque liquescunt
Nostri: nulla placent exempla domestica ventri
Atque gulæ nostræ: cuius tamen ingluuiosum
Abdomen nostras non improbat, vndique mensas.
Et tamen vt calicem à mensa mox verterit vnum,
Arripit hunc quadra cuius saturatur inempta.
In mensa humanis de rebus crederet istum
Et de diuinis quis cernere. nemo focorum
Ararúmque fuit miles tam strenuus vnquam
Defensor, mensæ quàm iste oppugnator opimæ.
Opplet enim frustis malas prægrandibus ambas:
Vrsum deformem prandere, lupúmve rapacem
Multis impastum censeres antè diebus.
Nec silet interea, verùm quantum ingerit escæ
Egerit eloquij tantum: ceu frusta loquelam
Eyciántque premántque foras. ingurgitat autem
Tantum etiam vini cùm siccis faucibus aret,
Quantum prolueret lutulentis antra cloacis.
Affectauit ebur noster quandoque curule:
Verùm tum sensit censorum theta seuerum.
In mensa nam qui magnorum dogma sophorum
Explicat, exiguo tum concidit ipse rogato:

Deposuit-

Deposuitque curule, & mensam cœpit vt antè
Assectarier, & primis accumbere lectis,
Effrons nil veritus, metuénsque offendere nullum.
Limine nam primo deponit fronte pudorem,
Et pedibus calcat, positúmque resumere temnit.
Si quis eum fortasse cupit cognoscere, dicam:
Vir quadratus hic est, habito benè corpore, vultu
Purpureo rubri miniato murice vini:
Ornauit quem Ser, nunc pingui vellere vestit
Gallia, sed primo nudatum deseret anno.

A. TVR. I. P.

Heri vindemiatum iui, dolorem capitis & nauseam contraxi: quibus leuatus sum, vbi hos versus euomui.

In medicum quendam.

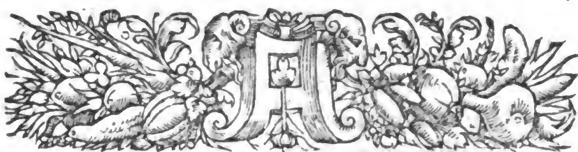
Mella sopora tibi cùm sint nec mella sapora:
Mirificum vatem te, medicúmque probas.
Virgilio dulci distendit nectare cellas,
Hyblæum florem quæ vaga libat apis.
Mel sapit Actæi nec quenquam sopit, Hymetti,
Vt placuit Coo, Pergameóque seni.
Dulcia qui fingunt, mellitáque crustula vendunt,
His in melle sapor, non sopor vllus inest.
Mella soporifero sed tu perfusa veterno,
Immensa solus garrulitate crepas.
Mandragoræ succos, Stygiæque obliuia Lethes,
Et tibi somniferum mella papauer habent.
Queis non tantum homines somno cogantur inerti,

Tergeminus verùm ponere colla canis.
Hîc iacis indoctæ petulans conuitia mandræ,
Et ſtrepis inſani verba canina fori.
Iſta palæſtra tibi eſt, liuenti rodere dente,
Cùm nihil explanes, iſta palæſtra tibi eſt.
Dij faciant iſto ſopitus melle taceres:
Non etenim, cui mel non ſapit, ille ſapit.

AD D. IOANNEM.

Ardua ſublimi quæ paſſim vertice ſurgit
Plurima per patulas arbor opaca vias,
Urbibus inductas imitatur frondea ſiluas,
Et facili agreſtem texit ab arte caſam.
Has Siluanus opes tulit huc è monte comanti,
Semiferúmque genus, Pan Satyrique leues:
Dum tua concelebrat ſtudioſis orgia votis,
Inclyte Ioannes bibliopola frequens.
Namque vbi cælato cœpêre elementa metallo
Semper victuros multiplicare ſonos:
Doctrinam ex illo quoque numina ruris amarunt;
Pan ſpernit calamos ſollicitare ſuos.
Helleſpontiaci tutela fidelis alumni,
Depoſita librum falce tenere cupit.
Coniferam ſolitus Siluanus ferre cupreſſum,
Hac poſita in ſolo rure volumen habet.
Excudendorum ſic ars inuenta librorum,
Erudijt mores excoluitque feros.
Ergo tibi cupiunt illi pro parte virili
Huc conferre animi munera grata ſui.

DEOS

DEOS FRANCO FAVERE, sed eum ordinis perturbatione rem malè gerere, dum longinqua capessit, propinqua relinquit.

VID seriem rerum, diuûmque quid orsa retexis
France? nec ordo tibi, quem dij statuêre, probatur?
Illi rectorem toti te imponere mundo
Si cuperent, nolles: sed & aduersarius ires.
Hispani quid enim melius rationibus hostis
Consulis atque tuis? optes cùm bella remota
Sic gerere, incassúmque tuas effundere vires:
Vicinúsque tibi latus hauriat hostis inermum?
Quod si quid saperes, &, quâ decet, ire parares:
Contemnendus erat mage, quàm metuendus Iberus:
Cuius vt attonitæ lacerarunt Penthea Bacchæ,
Membra locis dispersa iacent lacerata, nec illis
Vitali irriguus sub fœdere spiritus hæret.
Proxima quæque horum, validissima quæque domato:
In reliquis facili fuerit victoria nisu:
Et regio regni tibi continuabitur vna,
Sensu vno iuncta, & geminatis viribus aucta.

Mitte

Mitte alios hostes, Belgam superato ferocem:
Hoc caput, hoc latus est, cur non tuus hoc petit ensis?
Hic iugulus feriendus erat, hæc pectora ferro
Sunt fodienda tuo, tibi sunt hæc prima domanda.
Hæc confecta tibi prouincia conferet orbem.
Longinquas sine militias: quid Daunia regna
Tam longis petis exilijs, Belgámque relinquis?
Roboris accedet tibi plus, plus vnde pericli.
Annales euolue tuos & damna recense:
Quid Pelusiaco bellum indixisse tyranno
Profuit? ad Tyrias quid tendere claßibus arces?
Et toties vanis tentare Neapolin armis?
Quòd si adeo magnæ Hesperiæ te fortè cupido
Sollicitat, subsitque tuæ cupis Insuber aulæ,
Armis antè tibi est superandus Belga rebellis:
Hac iter est Francis illuc, ne deuius erres.

Epinicion de Calisio capto.

Ergo pedem tectis iam tandem lætus opacis
Effero, damnata fueram quæ luce secutus
Pertæsus solis iubar, & non inscia nostræ
Sydera fortunæ, caligantésque tenebras
Amplexus, densa tegerent ceu dedecus vmbra.
Multùm incusabam superos, iniusta fremebam
Numina: captiuósque duces, atque oppida nobis
Hostili populata manu, atque erecta trophæa,

Inuidiam superis facturus voce querebar.
Absoluit fortuna deos alterna, vicésque
Attulit optatas, & prosperiore regressu
Extulit in cœlum quos merserat antè profundo,
Et ludo frustrata suo est, quibus antè serena
Fulserat. affirmet modò nobis commoda tanta,
Tristia nil querimur, nobis incommoda belli
Hac mercede placent: sic nos periisse iuuabit,
Nobiscum vt melius decidat, pluráque donet.
Nunc iacet hostis inops animi mentísque, superba
Voce lacessebat qui numina sancta deorum:
Qualia terrigenæ quondam conuitia diuis
Iactarunt, celsi peterent dum culmen Olympi:
Nunc stupet attonitus subito rerum orbe Philippus:
Et quo nunc fortuna ruis? quo deseris? inquit:
Quos petis inconstans, en hæc seruata fides est?
Quid pepigi tecum? illa refert: num consulis oro
Illa boni, tibi quæ quia sum largita benignè
Nec possum inuidiam ferre, & rea postulor? an te
Perpetuos docuit pater expectare triumphos?
Errici imperio, & felici marte subactus,
Quos eiurauit rerúmque reliquit habenas?
Si qua prius fuerat lætis huic laurea bellis
Parta manu, calcata iacet, positóque fatetur
Victorem regno proiectis degener armis.
Hinc sortis documenta tuæ tibi sume, paterna
Te moneant exempla, pari decurrere lapsu
Res pessum nunc crede tuas, retróque referri:
Hac fuerint tibi læta tenus, nunc damna supersunt

Exitijs

Exitiјs memoranda tuis. Nam Visius heros
Errici auspiciјs venit, diuisque secundis,
Consiliјs fœcunda euoluit pectora frater
Cui sua, purpureo defendens astra galero.
Huic non praualidis succincta turribus arces,
Præruptis imposta iugis non oppida, sed nec
Vlla Cyclopæo moles fundata labore
Restiterit, campóque manus non obuia tendet.
Hoc poteras absente ferox, fortísque videri:
Ringendum est præsente tibi. Belgæque rebelli
Desperanda salus, & Franci iura ferenda.
Hanc tibi fortunam Fortunæ oracula pandunt.

Errico II. Franc. Regi.

Frondet oliua tibi, tibi Delia palma virescit:
Pacis, victor ouans, arbiter vnus eris.

De Calisio capto

Errico debes Maro, verè vt dicere poßis,
Et penitus toto diuisos orbe Britannos.

De columnis Caroli V. Imp.

Promouet alterno qui vix vestigia gressu:
Quem malus in toto corpore languor habet:
Ausus erat fuluis oneroso ex ære columnis
Herculeis, humeros supposuisse suos.

Sed

Sed malè ſedit onus, laſſatáque pondere ceruix
Emerito cecidit debilitata ſeni.
Excipit hanc natus molem iuuenilibus annis,
Succiduo nec eam poplite ferre poteſt.
Rumpe moras Errice, oneri ſuccede cadenti:
Opprimit Hiſpanum tanta ruina caput.
Et fulcire humeris, & ſuſtinuiſſe lacertis
Tu potes, hæc collo ſarcina digna tuo.

DE ERRICO QVI PVER obſes pro patre apud Hiſpanias fuit.

Quod Siculi fratres, qui feſſum ætate parentem
Ignis per liquidas eripuêre vias:
Quod charum ſæuo caput obiectare tyranno
Qui tulit, in ſociam ſubditus hoſpes opem:
Quod pius Æneas, medio qui ex hoſte recepit
Afflatum rapidi fulminis igne patrem:
Hoc tua primæuis infantia fecerat annis,
Laúſque rudimentum eſt indolis iſta tuæ.

DE EXPEDITIONE ERRICI II. in Germaniam.

Vt metata ſuas tentoria vidit ad vndas
Rhenus bicorni gurgite,
Hauſit & ignotæ vocis commercia, ſemper

Ori

Ori adsuetus Teutono:
Obstupuit, lymphisque suis piger alueus hæsit
Defixus ad spectaculum.
Coniurata suæ sensit mox arma saluti
Signis quieta fulgidis:
Nam neque vastari, populatis finibus, vrbes,
Nec obsideri milite
Cernebat, nostras placido sed Marte cohortes
Duci per intactos agros.
Ergo tibi blandos bonus hospite gurgite lapsus
Sternebat inuitans iter:
Nauigijs iungenda tibi sua terga daturus
Tali beatus machina:
(Cæsareo non sic experta est sublica ponti
Vadis amicum lenibus,
Verùm indignantem legiones ferre Quiritum
Populis minaces liberis.)
Auspicijs nisi læta tuis Germana iuuentus
Et excitata classicis,
Protinus ipsa suis animosè finibus hostem
Verso fugasset agmine.
Ista tuos titulos adflixit Carole clades,
Adflixit ista laureas.
Plúsque tibi perijt, quàm quæsitum omnibus annis,
Tota exulas Germania.
Macte ista virtute potens Errice, triumphos
Nobis auorum sic refer.
Nec tantùm gere bella tuis, externa sed hoste
Pacata sic domito assere.

Quippe

Quippe tuis prodesse parum est, tua gloria regni
Excurrat vltra limitem.
Talis Idumæis florebat Gallia palmis,
Cæso triumphans barbaro.
Et longinqua suo bella exhaustura periclo
Poscebat alienas vices.
Sic plures alijs, quàm ciuibus imputat olim
Victrice dextra adoreas.
Græcia Flaminio sic vindice libera facta est,
Vt Rege Teuto vindice.
Processus numerare tuos meritúmque deorum
Ne mente grata desine:
Nam fratrum medio tibi regna beata dederunt
Soli fauentes cœlites.
Belgica móxque tuo repetita Bononia bello
Sub iura cessit Gallica:
Et spectata tuis sociali Scotia dextra
Iam iam futura Saxonum
A te asserta, ferox hostem nunc prouocet vltro,
Victoriam atque spondeat.
Pontificis nec Parma duces, nec Cæsaris à te
Defensa vires horruit.
Accessit titulis Germania libera tantis
Gens seruitutis insolens.
Hoc tyrocinium primæuo flore dedisti,
Regni rudimentum hoc tui est.
Ætate vt reliqua tua vincas conditor acta
Vouemus aßidua prece.

MONH-

ΜΟΝΗΡΗΣ ΒΙΟΣ.

Eſt genus in terris,hominum mortalia ſupra
Pectora,quod ſpirátque viámque affectat Olympo:
Soliuagûm primo tenuit ſpelæa ferarum,
Et ſiluas ſaltúſque: vrbes inuiſere nunquam
Aſſuetum,loca ſola ſequens,nullóque beatum
Vel lare,vel ſocio,nec gaudens diuite cenſu.
Punica ſanguineis adamans auiaria baccis,
Et montana colens ruris,valléſque reductas.
Qualis in antiquis fuit olim ciuis Athenis
Humano Timon odio notiſſimus orbi,
Perfidiæ oſor,reppudium qui miſerat vrbi.
His domuêre famem vulſis radicibus herbæ:
Alma Ceres ignota fuit:vix pocula labris
Sobria lympharum,cùm ſol æſtate vaporat,
Faucibus indulsêre ſuis:ieiunáque ſæpe
Tempora tranſegêre,modis pallentia miris
Ora oſtendentes,vt plurima mortis imago
Eſſe videretur,ſimulachráque luce carentum
In vacuis errare iugis quis fœda putaret.
Illis relligio curæ numénque deorum:
Sollicitauit eos non vano gloria fuco:
Coniugium,dulcéſque thori bona pignora natos
Spreuêre:& mundo optarunt cæleſtia ſpreto.
Aſper eis veſtitus erat pulligine fuſca:
Et medios vili ſtringebant cingula nodo.
Talis erat cultus,terris animalia primùm
Cùm rudibus repsêre,domus cùm luſtra fuerunt.

Necdum

Necdum munita consederat vllus in vrbe.

Fragmentum.

FONTIS Hyantei quæ sanctas voluitis vndas
Pegasides, gemini colitisque cacumina montis,
Ferte sacras huc fontis aquas, fluat vbere largo
Nostris vnde genis lachrymarum largior imber:
Nil tripodem laurúmque moror, Phœbæa poëtæ
Numina sollicitent, nullo quibus anxia damno
Pectora: nunc vestris opus est ad tristia lymphis.
Deplorandus enim nobis Gallandius: ergo
Huc suffecturos oculis inuergite riuos.
Vester alumnus erat, vestro quoque repserat infans
In gremio, reliquos vobis sacer egit & annos.
Non quisquam de fonte sacro Parnasidis vndæ
Plus bibit, & vestras haud doctior attigit aras:
Pierij penetrale tholi succedere nulli
Interius licuit: vester fuit ille sacerdos,
Vester & antistes: nos cætera turba profani,
Orgia dum niuea celebraret mystica vitta
Aonio in templo, Musásque in vota vocaret
Vix digni spectare procul liménque tenere.
Quinetiam solido vobis de marmore templa
Pierides posuit, numerosa Lutetia celso
Suspectat quæ posta iugo, vos hospite tecto
Aone digressas cliuo quæ sæpe receptant,
Atque Heliconiacis suadent decedere tectis.

Hoc animis æquare fuit ſublimia regum
Facta, voluptati non impendiße paratas
Diuitias, auidis nec continuiſſe ſub arcis:
Sed ſacraße Deis atque in commune dediſſe.

* *

HISTORICVM multis emiſti Errice talẽtis,
Ludibrium qui te ridiculúmque facit:
Non ſinit ille tuos manes requieſcere in vrna,
Quos vexat, mendis ſollicitátque ſuis.
Elogio qui ſe, qui te traducit inepto:
Merx mala quàm magno vænijt iſta tibi!
Confictam hiſtoriam contexit, & illud & iſtud
Quid diſtent, neſcit, quid valeántque miſer.
Vrbes qui captas ait à te ſæpe receptas:
Contra Grammaticos &, ſibi oportet, ait.
Qui contra Aſtrologos, Saturnia ſydera dicit
Fauiſſe, ac dicet mox nocuiße Iouem.
Incomptis olim qui verſibus & malè natis
Chœrilus, hoc Clario ſed prohibente Deo
Rettulit acceptos regale numiſma philippos,
His poterat lectis eſſe poëta bonus.
Propoſita eſt iſti ſcribendi maxima merces,
Vt ſileat potius congeminanda fuit.

VIRGINEVM laxa fruſtra femur icis aluta
Semiuir, in facilem nec potes ire viam.
Lorea ſed gelido tibi prominet inguine vena
Nunquam fœmineos auſa ſubire locos.

Qua

Quæ velut improuisum asperis in sentibus anguem
   Presserit, inde retro tota repente fugit.
Cyaneas nunquam cautes rate vector adires,
   Nec tua Scyllæas puppis iniret aquas:
Nec valido rueres emotas cardine portas,
   Vrbs foret hostili si capienda manu:
Mollia qui teneræ perrumpere claustra puellæ
   Nec moliri aditum segnis inersque potes.
Si sapis hoc rigido tibi pondus inutile ferro
   Demete, vt excutias castoris instar onus:
Pendula ceu Samia sibi desecat inguina testa
   Entheus ad Phrygios qui solet esse modos.
O pereat misere qui tendi nesciet arcus:
   O pereat tendi fors lyra si qua nequit.
Laxa quid arma iuuant? nutante peculia collo
   Quid gestare tibi sic onerosa placet?
Dede neci, tua sic fueris sic probra virorum
   Vltus, quæ fecit pars scelus illa luat.

HÆREBAS nuper furti manifestus opimi,
   Et tua quærebat cabala iam gabalum:
Sed regis genibus supplex aduolueris: & qui
   Abnuis heu veniam furibus ipse petis.
Consilium laudo, tibi pœnam quippe dederunt:
   Prædandi socius nam tibi nullus erit.
Adde quod illorum bona quadruplator inuncas,
   Et damnatorum quod bona sector habes.
Mercurius verè tuus est, furáxque Lauerna,
   Quorum euasisti numine supplicium.

Et nunc securus, fumose lauernio, fumos
 Vendis, securus nunc clepis atque rapis.
Quicquid habes furto debes, patronus eras fur,
 Inque Palatino cùm grege præses eras:
Et nunc assessor regis furaris, vt ortum
 Hercle tuum furto non caruisse putem.

NVNC demũ tua vita probi quàm vera Catonis
 Verba sient, nimium, perdite prædo, docet.
Exigui fures in neruo & compede viuunt,
 At magnos aurum purpura & ampla tegit.

QVI leges scripsêre, Deo sacraße feruntur,
 Vt rata diuino numine iura forent.
Auctorem lex te Minoïa Iuppiter edit,
 Iura dedit quondam Palladis arte Solon.
Falcifero tribuiße seni sua iura Charondas
 Dicitur, Ægeria dicitur atque Numa.
Tu quoque, maiorum ne more migrare puteris,
 Condere iura mali dæmonis arte soles.

EX QVÆSTOR leges fixit pretióque refixit
 Qui ius collegit Roma superba tuum:
Illius exemplo consultus vt esse putetur
 Ius cauponatur Gallicus iste Solon.

CVR leges nobis fers, cùm tua vita sit exlex?
 Antè tuum debes lege notare caput.

Quòd

Quòd si quam posthac condes, à rege petemus
Iulia te Verrem puniat atque Parim.

MITTERET ut gladiũ, pacẽq; ut tolleret orbi,
Iulius è Stygio venerat antè lacu.
Qui simul ac festæ pacis reditura serena
Audiuit, Stygias mox repetiuit aquas.

INGENTEM mœchus qui nuper adeptus honorem est
Gallia non sæuo flagret ut igne petit.
Nostra tamen si quid valuissent vota, profectò
Obrutus insanis esset adulter aquis.
Ne quis mœchetur præcepit Christus, at uxor
Nulla tibi, possis mœchus ut esse, placet.

MORBO vexari rumor te nuper atroci
Sparsit, erat morbus Parthenopæa lues.
Ægra videbatur recreari Gallia, cui tu
Fur, lator, sector, prædo, coactor, obes:
Cùm quis ab hostili medicus regione profectus
Æqua tibi praua fata retardat ope.
Scilicet is nostris tum profuit hostibus, atque
Pressit seruitio Gallica regna graui.
Nam ramale vetus prægrandi subere coctum
Protinus effecit fronde virere noua.
Nec tamen hoc impune tulit, nam sæua medentem
Inuasit scabies, qua miser usque perit.

TRES infulati vos valete Episcopi,

Arces & vrbes hostibus quæ proderet
Malesuada vestra regnat in cathedra fames,
Nihilique Musas aula mendicas facit:
Quæ moriones, ludios, scurras, planos,
Quæ balliones, Phormiones quæ fouet,
Proscriptione quæ lupas, mandras, fabros,
Pedóque betas, causia & fungos beat,
Nummum Camœnis plumbeum nec erogat,
Vestram & proseuchæ consecrauit exhedram.
Quare mithrati tres valete Episcopi.

Fragmenta.

ERGO nefas vidêre dei, exemplóque pararunt
Sublimes animos aduertere celsa timere,
Neu se ferre pares vnquam cælestibus ausint,
Alterna neu spreſſe velint ludibria sortis,
Instabili cùm sic se lubrica torqueat orbe.
Vulneribus cùm tota virûm quos purpura vestit,
Et solio imposuit patria diadema tiaræ,
Atque hominem supra quos aura euexit honoris,
Innumeris pateat nudato pectore vita,
Transadigit costas, & crates pectoris ense
Confodit, & totum consumit vulnere corpus
Fortuna omnipotens, ferientibus impigra telis.
Et qua parte putes muro septemplice tectos,
Hinc stragem properare iubet rerúmque ruinam.
Est locus extremo qua limite contigit arces
Mediomatricum Leucas quáque agmine leni

Diuiduo

Diuiduo liquidus prælabitur amne Mosella,
Naturáque manúque potens, nec peruius vlli:
Accessumque negat, sic crebra vorago paludis,
Illuuiésque solo fluuio stagnante refusa
Municipem obducta vetat obsedisse corona.
Mœnibus ille locus sublimibus, aggere iacto,
Depressa in præceps fossa, fluuióque rigata,
Alitibus superandus erat: tormenta fragosa
Horrebant totis per propugnacula muris:
Horrebátque hominum strictis seges ensibus, atque
Fulminea sclopûm pubes metuenda procella,
Vis vt nulla virûm, non ipsi exscindere ferro
Cœlicolæ possent structas adamantibus arces,
Insessásque virûm numerosis antè maniplis.
Sed iubet hunc nullis opibus confidere Christus,
Qui sibi præsidit sublatum deiicit vltro,
Adfligitque solo documentáque maxima pandit
Exitiis testata ducum, quos alta superbum
Erexit super astra decus, mox dedecus ingens
Præcipites volucri detrusit in infera lapsu.
Non fuit aëriis inserta cacumina nimbis
Durius Æmathio regi domuisse, vetustas
Inuia pennigeris auibus quæ dixit Aorna:
Sed nec Amyclææ fuit expugnare phalangi
Immani asperius turritas mole Plataeas:
Quin & Achæmeniis fuerat procliuius armis
Angustas superare pylas, aditúsque malignos,
Qua piger epotis exercitus amnibus hæsit
Ille diem solitus Medis vmbrare sagittis:

 Sidoniam

Sidoniam cepiſſe Tyron, iactiſque profundè
Molibus exſiccaſſe fretum, labor æquior olim:
Ambiguæ quàm ſortis aquam, terrámque ſub vnum
Inter ſe parili ſociatas fœdere corpus
Perdomuiſſe fuit: nam glebas inter inertes
Interfuſa palus moliri terga vetabat:
Irrigui cœnoſa ſoli nec vena liquoris
Perpetuis ſuffuſa vadis penitúſque recepta
Auerſis aliò poterat ſiccarier vndis.
Non tantis Argiua palus ſudoribus vnquam
Alcide ſiccata fuit, quam vana priorum
Hydram in Lernæam mutauit fabula vatum.
Caliſium medio brumæ expugnaſſe rigore
Luſus erat, ſi quis Theauillæ incommoda ſpectet.
Qua nec iter pedibus fuerat, nec claßibus ire
Eſt licitum, penna reliquum fuit alite niti.
Sed virtus Lotharena ſolet per inhoſpita, pérque
Inuia ferre pedem, deportátque inde triumphos
Vnde alijs ſperare nefas: non orbita molli
Qua cliuo ſignata patet, veſtigia vel pes
Humanus qua preßa dedit, ſuetum illa vetúſque
Carpit iter, nouat ipſa magis, gaudétque labore
Inſolitas aperire vias, exempláque prodit
Suſpiciat quæ poſteritas, verùm æmula quondam
Poſſe ſequi ſimiles & reddere neſciat actus.
Quid duce Burgundum Lothareno fidere fas ſit,
Anglum etiam ſperare deus quid ſuadeat auctor.
Anglos iampridem docuit Lotharena virago
Victrix, Normanæ quos expulit vbere glebæ.

Illa

Illa Nantiacis palantes montibus vmbra,
Carolus & parui compostus cespite busti

* * *

SIC abducta domo sunt agmina, transq; minantes
Cœlicolûm templis Alpes, Romámque potentem.
Cùm tamen interea rex armipotentis Iberi
Cogeret arma ferox, & sollicitaret in arma
Indomiti Teutonis opes, equitémque superbum.
Ludibrio sic expositi, sic præda luporum
Nos fuimus, sic nostra luit vecordia pœnas.
Attamen expertes potuit nos reddere damni,
Atterere atque hostem, parua si fortè fuisset
Vrbs munita manu, quæ defensoribus orba
Attulit attonitæ præceps immane ruinæ.
Sed quotus è nostris iam publica commoda curat,
Erogat atque vnum quis regni viribus aßem?
Cui non est contra lucro prædæque parata
Publica res, quis eam non annumerare sueuit
In censu quæstúque suo? non magna salutem
Summa redemißet: poterant sestertia centum
Militiam tolerare virûm, queis tuta fuißet.
Hanc epulis, hanc delicijs, hanc luxibus, vllus
Si procerum summam voluißet demere, nostri
Seruator regni meruißet ciuica serta.
Corrasiße iuuat, sed nos impendere durum est:
Et dites audire domi, non eße benigni
Imperio volumus: primatum hinc diuite gaza
Imperij superauit opes fortuna, libellam

Nunquam

Nunquam impēdentum, sed præmia semper auentū.
At miseris deficta modis plebecula tabet,
Vix & adest quo dira fames, quo tristis egestas
Pellatur, vix est animam quo ducat & ægram.
Stragula verùm istis vestis pulcherrima, pictæ
Semper acu plumáque togæ, nitidúmque decoro
Pallia mæandro cingens illuditur aurum.
Quid gemmas baccásque loquar? quid pocula cælo
Nobilium spectanda virûm, fuluóque metallo?
Regificæque epulas mensæ, nitidósque ministros,
Atque flagellatos arcano gurgite nummos?
Phineas sic sæua dapes harpya rapaci
Semper inuncabat digito, cæcúmque necabat.
Sic populi satiata fame vesana Celeno
Hæc procerum, senio populum maciéque trucidat:
Huius & exuuiæ rapido prædantibus vngue
Induuiæ fiunt, spolijs potiuntur opimis
Tabifici plebem spoliant, qui nomine fisci.

* * *

ERGO superba domas hominúmque ferocia corda
Quæ clauum frænúmque tenes Rhamnusia virgo.
Concidit ille virûm minitanti murmure frendens
Spiritus, audacique animus de pectore cessit.
Ille Gigantæis æquas qui viribus iras
Spirabat sine fine minis truculentus Iberus,
En pacem veniámque petit: nunc supplice vultu
Paciferæ ramos humilis prætendit oliuæ,
Velatásque manus: nuper qui iusta roganti

Insulta-

Insultarat ouans pacique auerterat aurem:
Præsidiúmque moras inter sermonis iniquas
Perfidus incautum scelerato oppresserat auso.
Hæc elata tibi sæuæ fiducia mentis
Immemor humanæ sortis securáque fati
Vindicis Adrastia vices deposcere visa est.

* * *

HIRCOS O tangi Milesia nomina versu
Esse nefas qui nescit, aret, nec carmina scribat:
Et peronatus glandes, & rura sequatur,
Sit pastor, durus fossor, caprimulgus ineptus,
Moretóque suas & cepis instruat escas.
Vrbicus esse mihi videor, paganus haberi
Sed merui: nam nostra fugant, velut allia, lautos
Inter fiscellas & caulas cantica nata.
Illis qui laudantur uti si membra lutentur
Cœno offenduntur, virosus castor vt omnes,
Vt fœtens corium vel putida nautea lædit.
Nostráque delectant magis hos conuitia, quàm laus.
Garrula sic probris delectat pica proteruis:
Famoso & viridans est gratus psittacus ore:
Morio sic suauis, qui fanda nefandáque garrit:
Horum nec cupida cuiquam laus ore probatur.
Rusticus est talis, nemo eius laude cupiscit
Ornari, medijs nam laus placet vrbibus orta
Rure haud deportata domum, siluisue petita.
Hæc ita quandoquidem sic tandem nouimus esse,
Rúsque relegamur, procul amandamur & vrbe,

Inter Ledæos ne rusticus anser olores
Obstrepuisse puter, taciturna silentia nostris
Indico Musis: eiectas urbe profanas
Quas veluti sacris videam: nisi ruris alumnæ
Stridenti stipula miserum disperdere carmen
Fortè velint, inter tauros, olidásque capellas,
Mœnia quod nunquam, non ausit tecta subire
Urbis, & in solis quod posthac perstrepat aruis
Corniger as inter pecudes, & bucera secla:
Cui summum decus & pretium à messore probari,
Lignator quod cantet, amet quod vinitor, & quod
Tinniat vpilio sapientior haud grege muto,
Aut fatuo fungo; vili quod ludat auena
Plaudenti chorea rurali Tityrus ore.
Illis se posthac ostentet nostra Thalia:
Nostra Thalia meret si dici, cùm sit Oreas,
Aut Dryas, aut querno nata cum robore Nympha
Capripedes inter Faunos, Panásque bicornes,
Et Satyros, solita siluestrem fundere cantum:
Vrbanis quæ si diuis fors monte relicto
Intersint, risus moueant, vt simia turpis.
Audiat hos cantus & pastoralis Apollo,
Et pecorosa Pales, cyparissifer & Siluanus,
Auriculas molles qui radit is aure Batana
Gaudeat, ad rigidam setosi & ganniat aurem
Fossoris, digito aut tacitum premat ipse labellum.
Vos igitur, docti, quod postremum alloquor hoc est:
Flagito nunc veniam, nunc & diludia posco:
Qui mediastinus fueram nunc rura reuiso.

Nomina

Nomina sancta mea non hinc violauero voce,
Quæ Charitum celebrāda choro, Venerísque susurro,
Quæ tenera volucrum lingua cantentur Amorum:
Immundo hæc veluti Phineia pabula tactu
Attrectare nefas & voce citare profana.
Attamen Andinam, licet esset rustica, Musam
Pollio dilexit: nec dedignata Camœna est
Hesiodum gelidæ pascentem in montibus Ascræ.
Namque homines diui non aspernantur agrestes.
Pierios montes, & celsa cacumina Musæ
Parnasi, & solis manantem in collibus vndam
Pegasei fontis, contempta plebe frequentant:
Vrbéque damnata siluas & tesqua pererrant.
Ergo hinc ad doctas me non piget ire sorores.

* * *

ESSE quid hoc dicam? quòd belli facta profani,
Et ciuile nefas, temerata pace probamus?
Quòd dombúsque domos collidimus, vrbibus vrbes,
Ad mala legitimum quòd soluimus impia fœdus,
Polluimúsque manus alterna cæde madentes?
Et facinus fecisse iuuat, segnísque videtur
Nec pius esse satis qui ferro parcit inerti,
Fratris & in iugulo cunctatur tingere ferrum.
Quæ nos sanguineo Bellona accincta flagello
Instimulat, quæ pectus agit nunc tristis Erinnys?
Nec stultam tantùm plebem hæc vesania vexat:
Qui sapiunt mage desipiunt, & fœdius errant:
Nec meminêre fori, pacatáve iura sequuntur,

Pro

Pro Masuri titulis lituos litésque cruentas
Amplexi, pro rubricis fera bella crepantes.
Atque scelus sceleri, noxam noxæque rependunt,
Irritántque vltro proceres, & bella lacessunt:
Et nocuisse minus, minus & potuisse videri
Instar habent mortis. nostras obsedimus vrbes
Cepimus atque manu, nos desolauimus agros.

* * *

MC

